

Projekt řešení sociálně-patologických jevů a kriminality ve městě Prostějov

Bc. Radim Skupina

Diplomová práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Bc. Radim Skupina
Osobní číslo: M23123
Studijní program: N0413A050031 Management a marketing
Specializace: Management veřejné správy a regionálního rozvoje
Forma studia: Prezenční
Téma práce: Projekt řešení sociálně-patologických jevů a kriminality ve městě Prostějov

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Představte sociálně-patologické jevy, kriminální činy a jejich druhy.

II. Praktická část

- Představte bezpečnostní situaci ve městě Prostějov a na základě dat analyzujte situaci sociálně-patologických a kriminálních jevů.
- Analyzujte současná opatření a představte vybrané zainteresované instituce.
- Navrhněte projekt ke snížení výskytu těchto jevů.

Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 70 stran**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

ANDERSON, Tammy L. (ed.). *Understanding deviance: connecting classical and contemporary perspectives*. Contemporary sociological perspectives. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2014. ISBN 978-0-415-64261-3.
FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2. rozš. a aktualiz. vyd. Psyché. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5046-0.
HOGG, Michael A. a VAUGHAN, Graham M. *Social psychology*. 7th edition. Harlow: Pearson, 2014. ISBN 9-780273-764595.
STAŇKOVÁ, Lenka; ŠČERBA, Filip a VICHLENDÁ, Milan. *Násilná kriminalita*. Teoretik. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7502-069-7.
SVATOŠ, Roman. *Prevence kriminality*. 2. aktualizované vydání. Studia. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2016. ISBN 978-80-7556-009-4.

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Libor Šnědar, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Datum zadání diplomové práce: **10. února 2025**
Termín odevzdání diplomové práce: **25. dubna 2025**

L.S.

doc. Ing. Michal Pilík, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Michal Pilík, Ph.D.
garant studijního programu

Ve Zlíně dne 10. února 2025

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení diplomové práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na diplomové práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

Ve Zlíně, dne

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá sociálně patologickými jevy ve městě Prostějov a obsahuje návrh projektu na jejich řešení. V teoretické části představuje přehled sociálně patologických jevů. Velký důraz je kladen na kriminalitu jako nejvýraznější část. V praktické části je zhotovena analýza města s ohledem na výskyt sociálně patologických jevů a kriminality, dále institucí a orgánů, které se problematikou zabývají. Na základě analýzy je vytvořen návrh na řešení situace, který obsahuje popis projektu, odhad kalkulace a harmonogram. Nechybí ani analýza, jejímž cílem je představit rizika, která by mohla projekt ohrozit a jejich ošetření.

Klíčová slova: Sociální patologie, kriminalita, Prostějov, Městská policie, Policie ČR, prevence

ABSTRACT

This thesis deals with socially pathological phenomena in Prostějov and includes a proposal for a project to address them. The theoretical part presents an overview of socially pathological phenomena. Much emphasis is placed on crime as the most significant part. In the practical part, an analysis of the city is made with regard to the occurrence of socially pathological phenomena and crime, as well as the institutions and authorities dealing with the issue. Based on the analysis, a proposal for solving the situation is made, which includes a description of the project, an estimate of the costing and a timetable. An analysis is also included to present the risks that could threaten the project and their treatment.

Keywords: Social pathology, Crime, City of Prostějov, Municipal Police, Police of the Czech Republic, Prevention

Děkuji vedoucímu mé diplomové práce panu JUDr. Liboru Šnédarovi PhD. za cenné rady, vstřícný přístup a podporu při psaní práce. Poděkování patří také celé mé rodině za podporu během celého studia.

OBSAH

ÚVOD.....	13
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE.....	14
I TEORETICKÁ ČÁST.....	16
1 SOCIÁLNĚ – PATOLOGICKÉ JEVY	17
1.1 DEVIACE A NORMY	17
1.2 PŘÍČINY.....	18
1.3 VYBRANÉ SOCIÁLNĚ – PATOLOGICKÉ JEVY	19
1.3.1 Násilí	19
1.3.2 Vandalismus	20
1.3.3 Suicidální jednání.....	21
1.3.4 Zneužívání psychoaktivních látek.....	21
1.3.5 Návykové a impulzivní poruchy	23
1.3.6 Sociálně patologické jevy v rodinném prostředí	24
1.4 DALŠÍ SOUVISEJÍCÍ JEVY	24
1.4.1 Bezdomovectví.....	24
1.4.2 Nezaměstnanost.....	25
2 KRIMINALITA.....	26
2.1 PACHATELÉ KRIMINALITY	26
2.2 PŘÍČINY KRIMINALITY	27
2.2.1 Biologické kriminologické teorie.....	27
2.2.2 Psychologické kriminologické teorie	27
2.2.3 Sociologické kriminologické teorie	27
2.2.4 Multifaktorové kriminologické teorie	28
2.3 MĚŘENÍ KRIMINALITY A UKAZATELE	28
2.3.1 Rozsah kriminality	28
2.3.2 Intenzita.....	28
2.3.3 Struktura.....	28
2.3.4 Tíže.....	29
2.4 VYBRANÉ DRUHY KRIMINALITY	29
2.4.1 Násilná kriminalita	29
2.4.2 Majetková kriminalita	30
2.4.3 Mravnostní kriminalita.....	31
2.4.4 Hospodářská (ekonomická) kriminalita	31
2.4.5 Kriminalita mládeže	32
2.4.6 Kriminalita proti mládeži	32
2.4.7 Drogová kriminalita	33
3 PREVENCE.....	34
3.1 SYSTÉM PREVENCE V ČR	34
3.1.1 Prevence kriminality na úrovni samospráv	35

3.1.2	Prevence kriminality ze strany Policie ČR.....	36
3.2	PŘEHLED KONKRÉTNÍCH PREVENTIVNÍCH OPATŘENÍ VYUŽÍVANÝCH V ČR.....	36
3.2.1	Městské dohlížecí kamerové systémy	37
II	PRAKTICKÁ ČÁST	39
4	STATUTÁRNÍ MĚSTO PROSTĚJOV.....	40
4.1	SOCIODEMOGRAFICKÁ ANALÝZA.....	41
4.2	ANALÝZA EKONOMICKÉ AKTIVITY OBYVATEL	43
4.2.1	Ekonomická aktivita.....	43
4.2.2	Nezaměstnanost.....	44
5	ANALÝZA SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ VE MĚSTĚ PROSTĚJOV	46
5.1	PŘEHLED INSTITUCÍ.....	46
5.1.1	Policie ČR.....	46
5.1.2	Městská policie.....	47
5.1.3	Azylové centrum	49
5.1.4	Kontaktní centrum Prostějov – Podané ruce	49
5.1.5	Člověk v tísni o.p.s.	49
5.1.6	Další subjekty	50
5.2	STAV KRIMINALITY V PROSTĚJOVĚ	50
5.3	STAV DALŠÍCH SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ	57
5.3.1	Bezdomovectví.....	57
5.3.2	Drogová závislost.....	58
5.4	RIZIKOVÉ LOKALITY	59
5.5	VYHODNOCENÍ ANALÝZY	63
6	NÁVRH PROJEKTU – ROZŠÍŘENÍ KAMEROVÝCH BODŮ MDKS.....	64
6.1	SOUČASNÝ MĚSTSKÝ DOHLÍŽECÍ KAMEROVÝ SYSTÉM.....	64
6.2	ODŮVODNĚNÍ	65
6.3	VÝBĚR KAMEROVÝCH BODŮ.....	68
6.3.1	Kamerový bod 1 – náměstí Spojenců.....	68
6.3.2	Kamerový bod 2 – autobusové nádraží	69
6.3.3	Kamerový bod 3 – Šárka	71
6.3.4	Kamerový bod 4 – Husovo náměstí	72
6.3.5	Kamerový bod 5 – Čechovice	73
6.4	KALKULACE NÁKLADŮ.....	74
6.5	HARMONOGRAM REALIZACE	75
6.6	ANALÝZA RIZIK.....	78
6.7	SOUHRN A ZHODNOCENÍ PROJEKTU	84
	ZÁVĚR.....	86
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	89

SEZNAM OBRÁZKŮ	93
SEZNAM TABULEK.....	94
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	95

ÚVOD

Sociálně patologické jevy, nejen kriminalita patří k negativním jevům, které jsou neodmyslitelně spojeny s životem každého sídla. Tyto jevy poté nevhodným způsobem ovlivňují kvalitu života a spokojenost obyvatelstva. Tato diplomová práce se bude zabývat jejich výskytem v rámci statutárního města Prostějov. Ačkoliv toto město nemá pověst obzvláště nebezpečného, nebo sociálně patologickými jevy dotčeného města, tak jako každému městu v České republice se toto téma dotýká i jej.

Primárním cílem této práce je tedy navrhnout vhodné řešení, které by mělo za cíl eliminovat výskyt sociálně patologických jevů. Toto řešení bude zohledňovat konkrétní specifika města Prostějova a bude představeno v návrhové části práce v poslední fázi. Návrh bude vycházet z předchozí analytické části. Ta představí město ze sociodemografického hlediska a vytvoří rámcovou představu o populaci města a jeho charakteristikách. Následně nabídne statistiku zaměřenou na výskyt sociálně patologických jevů, zejména kriminality a představí jejich druhové složení v Prostějově a četnost. Součástí bude i představení institucí a orgánů, které se problematikou na území města zabývají a také lokalit, ve kterých nejčastěji dochází k problémům.

Všeobecný přehled o problematice sociálně patologických jevů a kriminality nabídne teoretická část v úvodu práce. Zde budou blíže představeny jednotlivé druhy, kterým společnost čelí.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Sociálně patologické jevy negativně ovlivňují kvalitu života obyvatel každé větší obce, snižují pocit bezpečí, nepříznivě působí na zdraví populace, vytváří ekonomické škody, poškozují image města a vytváří špatnou pověst.

Tato práce předkládá problém sociálně patologických jevů ve městě Prostějov a blíže se jimi zabývá s hlavním cílem navrhnout konkrétní řešení pro jejich eliminaci. Takový cíl má opodstatnění zejména v zatížení společnosti, které sociálně patologické jevy způsobují. Navržené řešení bude konkretizováno a bude směřovat do vybraných míst, tak aby byla zajištěna jeho největší účinnost.

Dílčími cíli práce je poté představení sociálně patologických jevů v rámci města Prostějova a jejich analýza, dále také představení současných opatření, která se jimi zabývají.

Pro výběr nejvhodnějšího řešení je zvolen postup, který nejprve formou literární rešerše v teoretické části práce představí problematiku sociálně patologických jevů všeobecně a dále uvede jednotlivé druhy. Zvláštní zřetel bude kladen na kriminalitu jako významnou součást sociální patologie. Dalším zmíněným bodem bude prevence jako významný prvek boje proti takovým jevům. Zde budou představeny různé metody prevence a opatření využívaná v rámci České republiky.

Praktická část je rozdělena na analytickou a samotnou návrhovou část. Analytická část představí město Prostějov a sociálně patologické jevy, které jej trápí. K tomu budou využity statistiky městské policie a policie ČR. Ty jsou zveřejňovány v závěrečných zprávách o působnosti, plánu prevence kriminality a také datech Českého statistického úřadu. Další cenné informace pochází z postřehů městské policie a byly získány konzultací s ředitelem MP.

Na základě analytické části je navrženo konkrétní řešení, které cílí do nejvíce zasažených lokalit a klade si za cíl eliminovat sociálně patologické jevy, zvýšit pocit bezpečí obyvatel a předcházet problémům a škodám, které by z takových jevů mohli plynout. Úvodem návrhu bude nabídnuto odůvodnění výběru řešení, které bude vycházet z poznatků městské policie a analýzy statistik. Výběr bude podpořen představením výsledků SWOT analýzy. Řešení bude kromě samostatného návrhu a představení jeho parametrů obsahovat také orientační kalkulaci odhadovaných nákladů, která vytvoří představu o finančních nákladech na jeho realizaci. Dále bude obsahovat také modelový časový harmonogram, který vytvoří představu o době potřebné na realizaci řešení. Návrh bude poté podroben

rizikové analýze, která bude mít za cíl představit rizika, která by mohla ohrozit, prodražit nebo zpozdit realizaci projektu. Pro jejich zhodnocení bude použita riziková matice. Posledním bodem bude zhodnocení přínosu, který by nabídnuté řešení mohlo mít.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 SOCIÁLNĚ – PATOLOGICKÉ JEVY

Pro začátek je vhodné nadefinovat si samotný pojem sociální patologie. To nám pomůže plně pochopit podstatu těchto jevů. Sociální patologie (z latiny pathos = utrpení, choroba) je označení pro společensky nežádoucí, chorobné jevy ve společnosti (Kraus, 2017). Tento pojem lze ovšem v širším kontextu chápat také jako vědní disciplínu, která se těmito jevy zabývá. Ovšem jak zmiňuje Fischer a Škoda nelze ji chápat jako samostatný vědní obor, protože je úzce provázána s dalšími obory jako medicína, psychologie nebo sociologie, a dokonce i právní vědy (Fischer, Škoda, 2014). Lze tedy říci, že ji můžeme brát jako doplňující nauku. Podle Bělíka a kolektivu se zabývá kromě podstaty jevů samotných také charakteristikou, jejich formami, výskytem či důsledky pro společnost nebo jedince (Bělík et al., 2022). Fischer se Škodou dále upozorňují, že někdy bývá nahrazována pojmem sociální deviace, kde deviace značí odchylku od normy, toho, co je považováno za běžné, normální a je společností všeobecně přijímáno (Fischer, Škoda, 2014).

Při řešení problémů se sociálně patologickými jevy se do úvahy dostává mnoho metod a postupů. Pro mnohé druhy těchto jevů je nejčastějším řešením některý z oborů medicíny, nejčastěji psychiatrie. Conrad ovšem dodává, že ačkoliv od 70. let 20. století, zaujala medicína v tomto ohledu dominantní postavení, získávají v poslední době stále větší pozornost také další obory např. biotechnologie (Understanding deviance, 2014). Stále širší nabídka možností napomáhá boji proti sociálně patologickým jevům a lze očekávat další vývoj a rozšíření možností. Invence v tomto odvětví bude stále nutnější, protože lze očekávat i nové formy sociální deviace. Lze předpokládat, že sociální deviace v různých formách pravděpodobně nikdy nevymizí. Daniel Patrick Moynihan uvádí, že v rámci akademické obce existuje shoda na tom, že je nemožné pro jakoukoliv společnost, aby existovala plně bez sociálně patologických jevů, minimálně bez kriminality (Understanding deviance, 2014). Je tedy nutné a žádoucí, aby společnost neustále pracovala na nových řešeních sociálně patologických problémů a pokusila se alespoň minimalizovat jejich příčiny, výskyt případně závažnost.

1.1 Deviace a normy

Anderson nabízí základní definici deviace jako jednání, které porušuje společensky akceptovatelný standard (Understanding deviance, 2014). Becker doplňuje, že se za deviaci považuje to, co se odlišuje od průměru (Understanding deviance, 2014). Celkově jde tedy o porušení všeobecně daných společenských norem. Ty jsou specifickými pravidly pro každou

společnost (skupinu) a kulturu, která mají lidé ve svém chování respektovat (Urban, 2024). Normy lze také označit jako zvyky, tradice, standardy, hodnoty, módní trendy a všechna další kritéria chování, která jsou standardizována jako následek kontaktu osob (Hogg, Vaughan, 2014). Norma jako taková může mít samozřejmě různou intenzitu se kterou působí. Může se jednat o silnou normu ve formě právní úpravy, zákona nebo také o slabší, hůře vymahatelnou normu ve formě zvyku. Většina sociologů se přiklání k tomu, že většinou jde spíše právě o ty slabší ve formě pravidel, jsou srozumitelná pro téměř všechny členy skupiny, která je vyznává a ovlivňují sociální chování i bez právní úpravy (Hogg, Vaughan, 2014).

Ačkoliv lze uvažovat o pozitivním smyslu deviace, kdy jedinec poruší standard v pozitivním smyslu a je výrazným například v různých dovednostech nebo znalostech, nejčastěji se tento pojem používá v negativním smyslu, kdy jde o takové porušení standardu, které může pohoršovat, obtěžovat nebo dokonce ohrožovat společnost.

Dále je nutné rozlišovat míru závažnosti u konkrétních případů. Anderson přiznává, že v některých případech často dochází k vyvolávání morální paniky a přisuzování větší závažnosti i méně závažným jevům (Understanding deviance, 2014). Otázkou může být poté zda nedochází i k opaku, tedy zlehčování některých opravdu závažných forem deviace.

Často se stává, že deviace bývá spojována zejména se sexuálními motivy. Pojem sexuální deviace označuje určitou zvrácenost v pudovém a citovém životě souvisejícím se sexuální oblastí (Bělík, 2017). Mezi nejznámější formy se řadí pedofilie, zoofilie, nekrofilie nebo exhibicionismus. Jak již bylo zmíněno, deviace je ale mnohem širší pojem a zahrnuje různé oblasti života.

1.2 Příčiny

Příčin pro vznik sociálně patologického jevu může být mnoho. Záleží zejména na charakteru konkrétního jevu. Mezi nejčastější příčiny lze řadit fenomény jako chudoba, psychické problémy, pudy, pocit neštěstí nebo samoty. Z těchto problémů poté mohou vznikat sociálně patologické jevy jako kriminalita ve formě krádeží, zneužívání drog nebo alkoholu. V některých případech může jít například o nátlak skupiny, případně snahu zaujmout a získat pozornost. To se často týká například nezletilých při užívání psychoaktivních látek. Zde se může uplatnit vliv společnosti. V některých případech je takové jednání ovlivněno nejen skutečnou, ale také domnělou přítomností a názory dalších lidí (Hogg, Vaughan, 2014).

Výše uvedené možnosti jsou konkretizované. Pro všeobecné rozdělení možných příčin sociálně patologických jevů je v současné době využíváno dělení na sociologické, psychologické a biologické, případně další. Toto rozdělení bude představeno v kapitole příčiny kriminality, neboť ta patří k nejvýraznějším sociálně patologickým jevům a je jí tudíž věnována největší pozornost.

1.3 Vybrané sociálně – patologické jevy

Při definici toho, co lze již považovat za sociálně–patologický jev je důležité brát ohled na nejednoznačnost a zohledňovat intenzitu jevu. Dále je také dobré znát kulturní prostředí, ve kterém se jev odehrává, neboť i to může mít vliv na to, zda bude chápán jako deviace. Pokud bychom se ohlédli do minulosti, můžeme zjistit, že proměnnou může být také čas. Zatímco dnes může být určitá činnost považována za běžnou, dříve mohla být vnímána jako problémová a naopak. Příkladem může být obecně vyšší tolerance k nadměrnému pití alkoholických nápojů v období středověku, což ovšem mělo i praktický důvod, neboť čistá, pitná voda byla vzácná. V tomto duchu se lze také setkat s pojmem subkulturní deviace, což právě označuje takový stav, kdy určitá skupina nevnímá své chování jako deviantní (Urban, 2024).

Pro účely této diplomové práce budou na následujících stranách představeny vybrané sociálně–patologické jevy, které lze pozorovat na ulicích měst, přímo působí na společnost a budou tedy relevantní pro návrh projektu v praktické části.

Fischer a Škoda nabízejí demonstrativní výčet těchto jevů a řadí mezi ně například agresivitu a násilí, suicidální (sebevražedné) jednání, zneužívání psychoaktivních látek, návykové a impulzivní poruchy, kde řadí například žhářství nebo gamblerství a v neposlední řadě kriminalitu a delikvenci (Fischer, Škoda, 2014). Některé další jevy jako nelátkové závislosti, například na mobilních telefonech, nakupování nebo práci vyžadují principiálně jiná řešení, než kterými se bude zabývat tato práce, a proto nebudou dále rozebírány.

1.3.1 Násilí

Jedná se o široký pojem zasahující do mnoha oblastí a je těžké jej jednotně definovat. Pro zjednodušení se nabízí vysvětlení, že z hlediska sociální patologie jde o porušení všeobecně platných norem. Takové chování omezuje práva ostatních a narušuje sociální integritu okolí (Fischer, Škoda, 2014). Násilí jako takové je velmi úzce propojeno s pojmem agrese. Ta může být jednoduše definována jako fyzický útlak, postrkování nebo útok, jindy také jako

vyhrožování, slovní útoky nebo jen určité výrazy v obličeji (Hogg, Vaughan, 2014). Agrese tedy může mít i slovní formu. Celkově lze říci, že sklony k agresivitě vedou k násilí, které bývá nejčastěji fyzické, ale může být i psychické a ústí často ve fyzickou i psychickou újmu na zdraví v různém rozsahu. Důvod pro takové konání mívá biologický důvod pevně spojený s myslí a vnímáním okolí. Tendence k agresivnímu chování v určitých, vyhrocených situacích je neoddělitelnou částí nás a lidé si ji nesou od narození (Hogg, Vaughan, 2014). Zde je ovšem nutné zmínit, že to, jak často se sklon k agresi u jednotlivce projevuje a v jaké intenzitě se projevuje je různé a může být také ovlivněno různými vlivy v dospívání nebo také určitými psychickými poruchami. Tato naučená agresivita může být způsobena přímými i nepřímými zkušenostmi v dospívání. Některé psychologické teorie také uvádějí, že konkrétní agresivní konání musí být před tím viděno, aby mohlo být poté provedeno. Jedná se o koncept imitace (Hogg, Vaughan, 2014). Lze snadno vysledovat, že u některých lidí dochází k výrazně snadnějšímu spuštění agresivní reakce než u jiných i když jejich počet v populaci je výrazně menší. Může to být tedy způsobeno mnoha faktory jako: nevhodné rodinné zázemí (agresivita rodičů či sourozenců), špatné prostředí ve škole a šikana mezi dětmi, sledování filmů nebo hraní počítačových her s agresivní a násilnou tematikou apod.

Pro doplnění je také vhodné zmínit, že v poslední době nabývá fenomén psychického násilí na síle a má za cíl poškodit psychické zdraví jedince a nejčastěji se vyskytuje ve vztazích blízkých osob. Často bývá skryté před okolím a bývá odhaleno s velkým zpožděním.

1.3.2 Vandalismus

Pro doplnění předchozí podkapitoly o násilí je vhodné představit také vandalismus, který se místo osob zaměřuje na majetek ať už veřejný nebo soukromý a jeho různé formy bývají častým jevem v českých městech. Jedná se o cílené poškozování mobiliáře veřejných (ale i soukromých) prostranství. V lehčí formě může jít o sprejerství a graffiti, v závažnějších formách se jedná o poškozování zeleně, vybavení zastávek veřejné dopravy, dopravního značení, laviček, případně pouličního osvětlení. V extrémní formě dochází také k ničení veřejných pohřebišť. Často k němu dochází v nočních hodinách, kdy jsou pachatelé nerušení okolím. Podle Fischera a Škody spočívá jeho nebezpečnost zejména v iracionalitě, neboť takové jednání často nemá opodstatněný důvod (Fischer, Škoda, 2014). Jedná se v podstatě o jinou formu násilí způsobenou agresivním chováním podobně jako v předchozí kapitole.

1.3.3 Suicidální jednání

Suicidum (z latiny sebevražda) představuje vědomé a úmyslné ukončení vlastního života (Fischer, Škoda, 2014). Jde o velmi závažnou formu sociální patologie, neboť jejím přímým cílem je smrt. V širším pojetí se k takovému jednání řadí i nedokončené pokusy o sebevraždu případně i myšlenky na ni.

Sebevražedné jednání může být dokonané, ale velmi často zůstává ve fázi pouhého pokusu. Pro posouzení skutečnosti, zda se jedná skutečně o sebevražedné jednání, nebo jen o pouhou demonstraci, mající za cíl na sebe upozornit nebo i někoho u různých důvodů emocionálně vydírat, má zásadní význam objektivní zjištění toho, zda byl původní úmysl skutečný (Fischer, Škoda, 2014). I toto demonstrativní jednání bez cíle sebevraždy lze tedy řadit k sociálně patologickým jevům.

Suicidum jako takové může být dlouhodobě připravované nebo impulzivní. Variant provedení existuje mnoho, mezi nejčastější patří otrava, skok z vysokých objektů nebo pod jedoucí dopravní prostředky, oběšení, střelné zbraně či výbušné látky.

Fischer a Škoda uvádějí, že nejčastější motivací pro takové jednání je psychické zhroucení zapříčiněné zhroucením interpersonálních vztahů, agresí, hněvem či pocitem viny (Fischer, Škoda, 2014). Další motivací může být také strach či psychická nebo fyzická bolest.

1.3.4 Zneužívání psychoaktivních látek

Psychoaktivní látky jsou takové, které dokážou ovlivnit psychiku člověka a mohou také vyvolávat závislost (Fischer, Škoda, 2014). Nejčastěji jsou tyto látky užívány s cílem navození pozitivních pocitů a dobré nálady. Mají ale také mnoho vedlejších negativních účinků, vytváří závislost a jejich dlouhodobé užívání často způsobuje i závažné zdravotní problémy. Saferstein dodává, že čím častěji takové psychoaktivní látky uspokojí potřeby jedince, tím větší je pravděpodobnost, že se stane závislým (Saferstein, 2015). Stále větší zneužívání takových látek a jejich nadměrné užívání poté dokáže způsobit i smrt nebo nenávratné poškození částí těla.

Fischer a Škoda nabízejí kategorizaci hlavních škodlivých účinků psychoaktivních látek:

- *„Akutní či krátkodobé stavy – způsobují přechodní změny ve fyziologických, psychických nebo behaviorálních funkcích.*

- *Chronická zdravotní poškození – vznikají nejčastěji dlouhodobým užíváním*
- *Akutní sociální důsledky – jsou bezprostřední reakcí společnosti na zneužívání látek jedincem*
- *Chronické sociální důsledky – jsou spojeny s chronickými sociálními problémy, které se váží na rodinný a profesní život jedince“ (Fischer, Škoda, 2014, s. 85).*

Mnohé z psychoaktivních látek mají původně jiné využití, často se používají v medicíně či chemické průmyslu. Mnohé z nich si zejména v 60. letech 20. století našli cestu z laboratoří do společnosti a začali být ve velkém zneužívány pro své vedlejší účinky (Saferstein, 2015). Vzhledem k tomu, jakým fenoménem se tento sociálně patologický jev stal, dochází po celém světě ke stále většímu omezování dostupnosti takových látek a jejich neoprávněné využívání a zneužívání bývá postaveno za hranu zákona.

Mezi nejznámější a nejrozšířenější psychoaktivní látky řadíme alkohol, nikotin, opioidy, kanabinoidy, sedativa, hypnotika, stimulanty, organická rozpouštědla a halucinogeny.

Zejména alkohol je díky své dostupnosti (v ČR pro osoby nad 18 let věku) nejpoužívanější a také nejzneužívanější psychoaktivní látkou. Patří také k těm nejlevnějším. Jeho specifikem oproti ostatním látkám je také vyšší míra tolerance společnosti k jeho užívání než u jiných látek.

Dalším velmi rozšířeným jevem v rámci České republiky je zneužívání drog. Podle Safersteina lze drogu definovat jako přírodní nebo syntetickou substanci používanou pro navození fyziologického nebo psychologického efektu (Saferstein, 2015). Droga je široký pojem zahrnující mnoho různých látek. Mezi nejznámější patří kokain, heroin, pervitin, konopí, extáze.

Důvodů, pro které se lidé uchylují ke zneužívání psychoaktivních látek může být mnoho. Podle Mahdaličkové může jít například o snahu nalézt klid a úlevu od fyzické nebo psychické bolesti nebo útěk před realitou nebo také uspokojení potřeby radosti (Mahdaličková, 2014).

Celkově lze shrnout dlouhodobé užívání psychoaktivních látek jako sebedestruktivní. Postupně ničí nejenom fyzickou podstatu jedince, ale také jeho vztahy v rodině i pracovním prostředí. Postupně mu znemožňuje plnit jeho role, vylučuje jej ze společnosti a narušuje jeho interpersonální vazby, často způsobuje finanční potíže a neschopnost správného vnímání reality.

1.3.5 Návykové a impulzivní poruchy

Fischer a Škoda tyto poruchy definují jako takové, které způsobují jedinci nutkání provést určitý čin, který je spojen s napětím a vzrušením jedince (Fischer, Škoda, 2014). Jsou to tedy nahodilé stavy, které přichází na člověka a ten poté může a nemusí toto nutkání zvládnout. Pokud mu propadne přechází k činu, jehož vykonání jej naplňuje a uspokojuje. Postupně se na takových pocitech stává závislým a nedokáže je ovládat. Tyto poruchy mají tedy pro shrnutí tři společné charakteristiky.

- *„Neschopnost odolat impulsu nebo pokušení, přesto, že si je jedinec vědom toho, že se jedná o společensky nepřístupné chování.*
- *Postižený si je vědom napětí před provedením činu. Toto napětí lze eliminovat právě provedením*
- *Jednání je spojeno s pocitem vzrušení, uvolnění a uspokojení ve chvíli realizace tohoto činu“* (Fischer, Škoda, 2014, s. 114).

Mezi nejznámější a nejčastěji se vyskytující takové poruchy patří zejména patologické hráčství (hazardní hry, sázení na sportovní utkání), patologické zakládání požárů (pyromanie), patologické kradení (kleptomanie).

Patologické hráčství je pravděpodobně nejčastějším z těchto jevů. Ve větší míře se vyskytuje u mužů, a to často již v mladém věku. Má často bohužel za následek finanční úpadek jedince a návrat do normálu bývá složitý a dlouhodobý.

Pyromanie se jeví jako nejzávažnější z této trojce poruch, a to díky své nebezpečnosti pro okolí a výši škod. Podle Forsytha a Copes je žhářství definováno jako zlomyslné zapálení budov nebo majetku (Forsyth, Copes, 2014). Jedná se o velmi nebezpečný jev, který v konečném důsledku může vést i ke smrti osob, ačkoliv to třeba nebylo cílem pachatele. Forsyth a Copes dále uvádějí, že takové jednání mohou mít více důvodů, například krytí jiného trestného činu nebo formu politického protestu (Forsyth, Copes, 2014). Častým jevem ovšem bývá žhářství páchané na veřejném mobiliáři, např. zapálení kontejnerů s odpadem. Nedochozí k zapálení z důvodu msty či nenávisti, ale pouze pro pocit potěšení. Charakteristickým znakem bývá, že pachatel poté pozoruje hořící objekty, a to i po příjezdu jednotek požární ochrany.

Kleptomanie je patologické kradení předmětů, které často nemají tak velkou hodnotu. Na rozdíl od dvou předchozích se více vyskytuje u žen. Pachatele vzrušuje a uspokojuje pocit

strachu z možného odhalení. Fischer a Škoda doplňují že podobně jako u pyromanie nejde o pomstu nebo hněv a ukradené věci často skončí vyhozeny nebo rozdány a pachatel si je neponechává (Fischer, Škoda, 2014).

1.3.6 Sociálně patologické jevy v rodinném prostředí

Tyto jevy se týkají rodiny jako instituce a jsou spojené s různými biopsychosociálními faktory a negativním působením rodinného prostředí. V rodině dochází k uspokojování různých potřeb člověka a její nesprávné fungování má za následek různé sociálně patologické jevy (Fischer, Škoda, 2014). Vzhledem k významu rodinného zázemí je zřejmé, že jeho narušení může vést k negativnímu vývoji jedince, přičemž následky se mohou projevit i v pozdějším věku. Mezi nejzásadnější patří týrání dětí, a to jak fyzicky, tak psychicky. Jedná se v podstatě o formu násilné kriminality, která jako taková bude představena níže. Alarmující na takovém chování je, že se odehrává mezi osobami blízkými, přičemž rodič nejen, že zanedbává své rodičovské povinnosti, ale také působí jako agresor. Je zjevné, že takové jednání poté musí negativně působit na dospívajícího jedince což mu může způsobit mnohá traumata a narušit jeho sociální dovednosti, které se mohou projevit nedůvěrou k ostatním lidem, neschopností navazovat vztahy, úzkostmi, strachem nebo agresivitou. Může také zavdat vzniku různých dalších poruch a sklonům k sociálně patologickému jednání.

Celkově lze říct, že i v rámci rodiny může docházet k mnoha sociálně patologickým jevům, které byli, a ještě budou zmíněny v další kapitole.

Tyto sociálně patologické jevy se nejčastěji projevují v domácím prostředí mimo dosah veřejnosti. Bohužel není ovšem výjimkou, že k jejich projevům dochází i na veřejném prostranství, kde jejich zpozorování může vést k rychlejšímu zásahu a řešení.

1.4 Další související jevy

1.4.1 Bezdomovectví

Bezdomovectví lze obtížně řadit mezi sociálně patologické jevy. Jedná se ovšem o problémové chování vyskytující se nejčastěji ve větších městech, kde způsobuje různé problémy. Z toho důvodu je vhodné jej brát v rámci této práce v potaz.

Jedná se o přežívání tzv. na ulici mimo pevná obydlí. Důvodů pro takový stav může být mnoho. Vašát udává, že v rámci České republiky jde nejčastěji o chudobu a zadlužení

(Vašát, 2021). Může jít ale také o rodinné problémy, v extrémních případech o dobrovolné rozhodnutí učiněné na základě vybraných pohnutek.

Zajímavostí je skutečnost, že bezdomovectví není v českém právním řádu jasně a jednoznačně definováno. Český právní řád například, udává, že bezdomovec je ten, kdo je například registrován na obecním úřadě nebo ztratil české státní občanství (Kalvas, Váně, 2021). Je ovšem zjevné, že tyto skutečnosti ještě nemusí znamenat, že je jedinec bezdomovcem v pravém slova smyslu. Dále se bezdomovectví dotýká právní úprava věnující se sociálním službám (Kalvas, Váně, 2021). Celkově však lze říci, že jelikož se nejedná o nelegální činnost, či stav, není mu v právním řádu věnována samostatná úprava.

Pro kategorizaci lze bezdomovectví rozdělit do 3 skupin na zjevné, skryté a potenciální bezdomovectví (Kliment, Dočekal, 2016). Nejznámějším a nejviditelnějším je samozřejmě to zjevné, které se nám při myšlence na bezdomovectví vybaví nejčastěji.

Velké negativum tohoto jevu je zejména fakt, že bývá spojen s některými sociálně patologickými jevy jako drobná kriminalita, užívání psychoaktivních látek aj. To je hlavní důvod, proč je vhodné se jím v této práci zabývat.

V rámci prevence tohoto jevu jsou zřizovány různé sociální služby jako azylové domy a noclehárny nebo jsou také provozovány terénní programy, které klientům nabízí pomoc například s hledáním zaměstnání (Kliment, Dočekal, 2016).

1.4.2 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost jako taková je přirozeným jevem, který se běžně vyskytuje v tržní ekonomice. Lze ji různě dělit například na frikční, cyklickou, strukturální a sezonní (Lipovská, 2017). Problémem se ovšem stává zejména pokud jde o dlouhodobé nezaměstnání. Někdy bývá také naprosto záměrná, kdy se jedinec odmítá zařadit do pracovního života, rezignuje na veškeré snahy o své zařazení, a to má za následek další jevy. Jak uvádí Lipovská, nezaměstnanost se pojí s nižší životní úrovní (Lipovská, 2017). Právě nižší životní úroveň tak v některých případech dává základ dalším jevům jako sociální vyloučení nebo chudoba a může být poté důvodem pro další sociálně patologické jevy jako krádeže nebo zneužívání psychoaktivních látek s cílem zapomenout na své problémy, což již přímo negativně ovlivňuje pachatele i jeho okolí. Právě z důvodu, že nezaměstnanost může být počátkem některých sociálně patologických jevů, je vhodné ji v této práci zmínit.

2 KRIMINALITA

Dalším negativním sociálně patologickým jevem stěžejním pro tuto práci je kriminalita. Jedná se o široký pojem zahrnující mnoho druhů jednání a bohužel je neopomenutelnou součástí společnosti, proto je vhodné jí věnovat samostatnou kapitolu. Je také často diskutovaným tématem a bývá vynakládáno velké úsilí s cílem tyto jevy minimalizovat. Pokud bychom chtěli kriminalitu alespoň rámcově definovat, lze říct, že kriminalitu lze považovat za zvláštní případ deviace. Pojem lze odvodit z latinského slova *crimen* neboli zločin. „*Jde o společensky nežádoucí a škodlivé jevy, které podle své závažnosti mohou být i za hranou zákona*“ (Firstová, 2014, s.14). Dále také ohrožují harmonický vývoj společnosti (Dianiška, Strémy, Vráblová, 2022).

Intenzita, se kterou se kriminalita vyskytuje je samozřejmě různá v čase a místě a závisí na mnoha faktorech. Zajímavostí je, že zejména po druhé světové válce se s nárustem kriminality v Evropě dostává do popředí více prevence kriminality (Svatoš, 2016, s. 10). Doplnuje tak represí a stává se dalším výrazným prostředkem v boji proti této problematice a je ústředním tématem této práce.

Při studiu statistik kriminality, je nutné zohlednit také fakt, že ne všechny kriminální činy jsou veřejnosti nebo alespoň příslušným orgánům známe. Musíme tedy přistoupit k rozdělení kriminality na registrovanou (zjevnou) a skutečnou. Skutečná je souhrnná, zatímco registrovaná je jen ta, která byla zjištěna. Rozdíl mezi těmito hodnotami se poté označuje jako latentní kriminalita (Grivna, Scheinost, Zoubková, 2019). Při zpracování statistiky kriminality je tedy nutné brát toto v potaz a nepřístupovat k hodnotám jako absolutním.

2.1 Pachatelé kriminality

Pachatel kriminality je široký pojem, který označuje osoby, které svým jednáním naplnily znaky příslušné skutkové podstaty trestného činu. Nejedná se tak pouze o usvědčené a potrestané pachatele. Můžeme zde řadit také osoby, kterým nebyl uložen trest například z důvodu nepřičetnosti nebo nízkého věku (Jelínek, 2021). Zkoumání a dělení pachatelů kriminality podle jejich charakteristik je jednou z úloh kriminologie a na jeho základě lze sestavit profily pachatelů jednotlivých trestných činů. Toto může pomoci zainteresovaným institucím a orgánům lépe pochopit příčiny kriminality, ale také pracovat na zamezení dalších trestných činů, práci s recidivisty a celkově pomáhá znalost potenciálního pachatele k lepší prevenci kriminality, neboť tak lze opatření směřovat konkrétně a cíleně.

2.2 Příčiny kriminality

Kriminologie jako věda zabývající se kriminalitou nabízí vícero teorií, které vysvětlují etologii (příčiny a důvody) kvůli kterým se lidé nejčastěji uchylují ke kriminalitě. Dianiška, Strémy a Vráblová nabízejí souhrn nejznámějších a řadí mezi ně:

Biologické kriminologické teorie

Psychologické kriminologické teorie

Sociologické kriminologické teorie

Multifaktorové kriminologické teorie (Dianiška, Strémy, Vráblová, 2022).

2.2.1 Biologické kriminologické teorie

Základním předpokladem této teorie je, že kriminální chování má dědičnou a vrozenou podstatu (Dianiška, Strémy, Vráblová, 2022). To tedy znamená, že se sklony k páchání kriminálních činů se člověk již narodí a nemůže je ovlivnit. Tato teorie byla podrobena mnoha studiím. Pro jednodušší představu lze využít příklad asi nejznámější biologické teorie, a sice teorie o oligofrenním (slabomyslném) pachateli, kterému v zamezení konání kriminálních činů brání právě jeho oligofrenie (Grivna, Scheinost, Zoubková, 2019). Jelínek ovšem uvádí, že ačkoliv bylo provedeno vícero výzkumů studií na toto téma s různými závěry, popularita této teorie v poslední době upadá (Jelínek, 2021).

2.2.2 Psychologické kriminologické teorie

Hlavní příčinou sklonů ke kriminalitě je podle této teorie psychika jedince a jeho vnitřní svět a také celkové zaměření, které utváří motivaci k takovým činům. Významnou roli zde hraje také inteligence pachatele (Dianiška, Strémy, Vráblová, 2022). Jelínek k tomu dodává, že při zkoumání a hledání způsobů, jak eliminovat sociálně patologické chování jedince je nutné se zabývat tím, jak, kdy a kde se tomuto chování jedinec naučil. Tyto procesy jsou poté vnímány jako výsledek interakce biologických predispozic a sociálních zkušeností (Jelínek, 2021).

2.2.3 Sociologické kriminologické teorie

Příčinou kriminálního chování jedince je zejména prostředí, ze kterého pochází (Dianiška, Strémy, Vráblová, 2022). Tato příčina se jeví jako nejčastější. Větší počet kriminologických teorií vznikl na základě sociologického bádání (Jelínek, 2021). Je zjevné, že prostředí, ve

kterém člověk vyrůstá, výrazně pomáhá formovat naši osobnost. V případě negativních podnětů, které obklopují dospívající každý den je signifikantní náklonost k sociální patologii a kriminalitě. Mezi konkrétní případy můžeme zařadit například nedostatečnou výchovu, vystavení sociální patologii ze strany nejbližších, šikanu a jiné.

2.2.4 Multifaktorové kriminologické teorie

Jde o předpoklad kombinace výše zmíněných (biologické, psychologické, sociologické), ale i dodatečných faktorů (Daniška, Strémy, Vráblová, 2022). Tato kombinace může být častým jevem a posiluje sklony ke kriminalitě a sociální patologii.

2.3 Měření kriminality a ukazatele

Při studiu statistik kriminality je nutné správně rozumět vybraným ukazatelům. Zde je demonstrativní výčet nejčastěji používaných.

2.3.1 Rozsah kriminality

Tento pojem označuje počet činů vykonaných na vybraném území (stát, kraj, ORP, Obec) a také za určité období např. 1 rok (Gřivna, Scheinost, Zoubková, 2019).

2.3.2 Intenzita

Předchozí ukazatel rozsahu by samozřejmě neměl správnou výpovědní hodnotu bez dalšího doplnění. Pro správné pochopení a zamezení zkreslení údajů je nutné použít také demografické údaje jako počet obyvatel apod., které použijeme v poměru s rozsahem. Intenzitou tak rozumíme relativní velikost výskytu, tj. rozsah poměřený četností možných nositelů tohoto jevu (Gřivna, Scheinost, Zoubková, 2019). Pokud bychom toto nezhlednili mohli bychom dostat zavádějící informace. Např. Praha s více než 1 milionem obyvatel by se mohla jevit jako velmi nebezpečné místo oproti menším městům jako např. Zlín.

2.3.3 Struktura

Je vhodné také strukturovat kriminální činy podle jejich charakteristik. Zvolené znaky a charakteristiky se mohou týkat jednak povahy trestného činu, jednak vlastností osoby pachatele či oběti (věk, pohlaví, vzdělání, socioprofesní postavení) a také dalších hledisek např. územních (Gřivna, Scheinost, Zoubková, 2019). Kriminalitu lze strukturovat také na základě údajů o tom, zda byl čin spáchán pod vlivem alkoholu, drog nebo jiné návykové látky (Staňková, Ščerba, Vichlenda, 2014).

2.3.4 Tíže

Tíže kriminality rozděluje kriminální činy podle jejich závažnosti (Gřivna, Scheinost, Zoubková, 2019). Je samozřejmé, že krádež nebo poškození věci v hodnotě několika tisíců korun nebude tak tíživá jako ublížení na zdraví nebo dokonce vražda, proto dochází k rozdělení a klasifikaci i podle tohoto ukazatele. Pokud chceme stanovit tíži kriminality na vybraném území, dovodíme ji stanovením podílu závažné kriminality, kam řadíme loupeže či vraždy, a podílu ostatní méně závažné kriminality (Gřivna, Scheinost, Zoubková, 2019). Samozřejmostí je, že čím vyšší je podíl závažných činů, tím větší tíže kriminality dané území zatěžuje.

2.4 Vybrané druhy kriminality

Kriminalita má také mnoho různých podkategorií v závislosti na typu pachatele nebo oběti či způsobu provedení. Může jít o majetkovou, násilnou, hospodářskou, mravnostní a jiné. Na jednotlivé druhy je potřeba jiných nástrojů prevence, a proto nebudou v následujícím výčtu vyjmenovány všechny. Zde je přehled nejčastějších kriminálních činů, se kterými se lze setkat ve veřejném prostoru.

2.4.1 Násilná kriminalita

Násilnou kriminalitu lze považovat za jeden z největších problémů a přiřazuje se jí také největší závažnost a tíže. „Její závažnost spočívá zejména v tom, že pachatelé útočí na základní hodnoty člověka – na jeho život a zdraví, někdy také na lidskou důstojnost a svobodu ve smyslu rozhodování o intimním životě (sexuální násilné delikty) nebo svobodu rozhodování obecně (loupež, vydírání, některé násilné činy proti úředním osobám aj.)“ (Staňková, Ščerba, Vichlenda, 2014, s. 13). Činy násilné kriminality představují nejzávažnější zásahy do garantovaných práv a právem chráněných zájmů jednotlivce (Jelínek, 2021). Dalším jejím problémem jsou časté následky trvající i dlouho po uskutečnění takového činu. Může jít nejen o zdravotní problémy (dlouhodobá léčba zranění, trvalá újma na zdraví), ale také psychické (stavy úzkosti, strach, nedůvěra, nenávisť). Samotný čin násilné kriminality lze pak charakterizovat jako útok proti fyzické nebo psychické integritě člověka ve smyslu úmyslného užití fyzického násilí, respektive pohrůžky násilí vůči osobě. Takové chování může mít mnoho důvodů. Může jít například o záměr krádeže, msty apod. V některých případech může k takovému jednání docházet dokonce ze zcela iracionálního důvodu a cílem je oběť pouze poškodit nebo zesměšnit.

Podle Staňkové, Ščerby a Vichlendy lze pro konkretizování jednotlivých činů násilné kriminality využít policejní klasifikaci podle systému ESSK – Evidenčně statistický systém kriminality. Ten pro potřeby státní policie a statistiky definuje různé činy, ačkoli některé z nich nemají přímo násilnou povahu (Staňková, Ščerba, Vichlenda, 2014).

Mezi ty nejznámější patří například:

- Porušování domovní svobody
- Braní rukojmí
- Rvačky
- Úmyslné ublížení na zdraví
- Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci
- Loupeže
- Únos
- Zabití
- Vraždy

Při porovnání stavu celkové registrované kriminality a násilné registrované kriminality udává Staňková, Ščerba a Vichlenda dlouhodobý podíl 5 až 6,7 % (Staňková, Ščerba, Vichlenda, 2014). I přesto, že je toto číslo poměrně malé, je potřeba jej brát v potaz. Právě závažnost násilných kriminálních činů dodává tomuto druhu kriminality význam, a i přes tak malý procentuální podíl patří ve vnímání veřejnosti k těm nejobávanějším.

2.4.2 Majetková kriminalita

Daniška, Strémy a Vráblová nabízí několik definic majetkové kriminality z nichž vyplývá, že hlavním znakem takového konání je útok proti cizímu majetku (Daniška, Strémy, Vráblová, 2022). Gřivna, Scheinost a Zoubková poté ještě dodávají, že takový útok bývá veden s cílem cizí majetek buď ukrást a sám se tak obohatit anebo jej poškodit ale zanechat na místě (Gřivna, Scheinost, Zoubková, 2019). A to za účelem způsobit majetkovou újmu. Motivací pro takové činy může být například msta. V případě krádeže nejčastěji snaha o finanční obohacení. Tento druh kriminality se řadí k nejčastěji se vyskytujícím. Jeho tíže je ovšem menší než v případě násilné kriminality.

2.4.3 Mravnostní kriminalita

„K mravnostní kriminalitě řadíme zejména činy spojené s pohlavním pudem a sexuálními potřebami. Za mravnostní kriminalitu můžeme označit všechna sexuálně motivovaná jednání, která nejsou společensky tolerovatelná a akceptovatelná“ (Gřivna, Scheinost, Zoubková, 2019, s. 298). Dále se dělí na sexuální trestné činy a trestné činy spojené s prostitucí. K prvním z nich řadí závažné činy jako znásilnění nebo sexuální nátlak, ale také šíření dětské pornografie. K činům souvisejícím s prostitucí se řadí například kuplířství a velkým problémem této podkategorie kriminality je její nízká regulovanost, popř. špatné vymáhání odpovědnosti. Jelínek upozorňuje, že do této kategorie kriminality lze zařadit také trestné činy související s obchodováním s lidmi a zbavením či omezováním osobní svobody (Jelínek, 2021). Tyto činy sice nemusí být spojeny s pudovými potřebami, nicméně také zásadně útočí na integritu jedince a jeho právem zaručené svobody.

Celkově lze tuto kategorii charakterizovat jako velmi závažných trestných činů podobně jako násilnou kriminalitu. Jde o útok na integritu jedince a také jeho důstojnost.

2.4.4 Hospodářská (ekonomická) kriminalita

Hospodářská kriminalita směřuje proti hospodářskému systému a jeho fungování (Gřivna, Scheinost, Zoubková, 2019). To ji odlišuje od majetkové kriminality, která směřuje vůči jednotlivému majetku. Hospodářská kriminalita se může projevovat snahou o vlastní finanční obohacení a mezi konkrétní příklady se řadí daňové úniky.

Celkově jde o snahu poškodit státní zájmy, a naopak prospět svým, zejména finančním zájmům. Bývá páchána často lidmi na vyšších manažerských pozicích a právníckými osobami. Z tohoto důvodu bývá často používán pojem kriminalita bílých límečků, který lze používat jako synonymum.

Kotlán uvádí, že specifikem tohoto druhu kriminality je, že pachatel často prvotně jedná v domnění, že jeho jednání je morálně ospravedlnitelné. Dalším výrazným prvkem je také odstup mezi pachatelem a poškozeným (Kotlán, 2021). To odlišuje tento druh kriminality od ostatních.

Následky hospodářské kriminality se projevují nejen na samotném národním hospodářství ve smyslu škody na veřejných rozpočtech, ale i v oblasti právního vědomí lidí a oblasti morálky (Jelínek, 2021). Z hlediska tíže nejde o tak zásadní problém jako u násilné nebo

mravnostní kriminality. Častým jevem ovšem bývá značný rozsah poškození finančních zájmů, který v některých případech dosahuje milionů, a dokonce i miliardy korun.

2.4.5 Kriminalita mládeže

Tento druh je specifický zejména kvůli věku pachatelů. Teoreticky může jít o kterýkoliv z předchozích druhů kriminality. Jeho závažnost, ale spočívá v tom, že je spáchán dětmi a dospívajícími což s sebou přináší mnohé zvláštnosti.

V první řadě může jít o signál budoucího kriminálního chování jedince, které s věkem může růst na četnosti a tíži. Dále také naznačuje problém v prostředí pachatele nebo může naznačit biologický či psychologický původ tohoto jednání.

Nízký věk pachatele bývá signifikantním prvkem takového jednání a vzbuzuje často větší pohoršení společnosti. Jak uvádí Firstová, tyto činy jsou také specifické pro jejich častou neadekvátnost nebo nadměrnou brutalitu (Firstová, 2014).

Mezi typické příklady můžeme uvést například fyzické napadení, krádeže, výtržnictví, sprejerství, šikana nebo stále častější kyberšikana.

„Šikana je jednání kdy jeden nebo více spolužáků, úmyslně a většinou opakovaně týrá spolužáka nebo spolužáky a používá k tomu agresi nebo manipulaci“ (Martínek, 2015, s. 129). Nejčastěji k ní dochází právě uvnitř škol, kde by hlavním preventistou měl být učitel a vedení školy. Mnohdy ovšem dochází k přesunu šikany i do veřejných prostor např. před školou nebo na hřišti, kde, již musí nastoupit jiné formy prevence.

Kyberšikana je jedním z moderních způsobů zneužití moderních technologií. Definujeme ji jako zneužití informačních komunikačních technologií k takovým činnostem, které mají někoho záměrně vyvést z rovnováhy (Martínek, 2015). V těchto případech je mnohem složitější šikanu odhalit a nejčastěji ji odhalí rodiče nebo učitelé ve školách.

2.4.6 Kriminalita proti mládeži

Dalším druhem kriminality týkající se dětí a mládeže je kriminalita, která je naopak namířena proti mládeži. Jedná se o závažný problém, neboť právě děti mají díky svému mládí omezené možnosti obrany. Zároveň, pokud kriminalita na nich páchaná probíhá skrytě, je pro ně obtížnější své problémy začít řešit. Často se tak musejí spoléhat na pomoc okolí zejména svých blízkých. Problémem je ovšem skutečnost, že právě často jejich nejbližší jsou pachateli kriminality na nich páchané.

Mezi nejčastější druhy kriminality páchané na mládeži patří právě ty zmíněné v předchozích podkapitolách, zejména násilná kriminalita jako ublížení na zdraví, dále týrání svěřené osoby, v nejhorších případech znásilnění či vraždy. Výjimkou není ani majetková trestná činnost ve formě loupeží.

Závažný problém představuje tento druh kriminality kvůli náchylnosti mládeže a dětí při jejich vývoji. Negativní působení při jejich dospívání má často za následek mnohé problémy v dospělosti. Oběti mohou později trpět například tzv. syndromem týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte, oběti sexuálního násilí mohou trpět syndromem sexuálně zneužívaného dítěte. Výjimkou není ani skutečnost, že oběti násilí se později v dospívání nebo až v dospělosti stanou sami násilníky či pachateli jiného druhu kriminality (Grivna, Scheinost, Zoubková, 2019).

I přes svoji citlivost si tento druh kriminality zaslouží větší pozornost právě kvůli charakteru obětí, a proto je tématem mnoha mezinárodních, právních úmluv.

2.4.7 Drogová kriminalita

Drogová kriminalita je rozšířením či dalším stupněm sociálně patologického jevu užívání těchto psychoaktivních látek. Kříha, Felcan a Metěnko ji rozdělují na primární a sekundární. Primární obsahuje hlavně činy jako výroba takových látek, pěstování rostlin, které obsahují psychotropní látky (nejčastěji konopí), šíření toxikomanie apod. Sekundární jsou takové činy, které nesouvisí přímo s nakládáním s drogami, ale spíše s jejich užíváním (Kříha, Felcan, Metěnko, 2022).

Tento druh kriminality patří k často pozorovaným hlavně ve městech v sociálně vyloučených lokalitách, ale také v například v parcích nebo různých zákoutích, kde jsou pachatelé schováni před zraky veřejnosti. Jedná se o plánované jednání a některé jako například prodej drog či šíření toxikomanie, bývá často spojeno také s násilnou kriminalitou. Není totiž výjimkou, že se pachatelé takových činů pod vlivem psychotropních a omamných látek často uchylují k agresi a násilí.

Celkově lze bohužel konstatovat, že Česká republika se potýká se silnou drogově kriminální scénou. V poslední době se o České republice začíná hovořit jako o drogovém ráji, který zásobuje nebo je tranzitní zemí pro sousední země, kde dochází k přísnějším kontrolám (Mahdaličková, 2015).

3 PREVENCE

Prevence je vedle represe další formou boje proti výskytu sociálně patologických jevů. Prevence sociálně patologických jevů je široký pojem obsahující mnoho oblastí a témat. Je tedy vhodné si jej alespoň částečně rozdělit a klasifikovat. Autoři Firstová a Zámek nabízejí jednoduché rozdělení na přímou a nepřímou prevenci. Zatímco přímá prevence představuje různé přednášky, kampaně a kontaktní způsoby, nepřímá prevence se týká například různých politik pro zvýšení zaměstnanosti, zlepšení situace s bydlením apod. (Firstová, Zámek, 2021). Ačkoliv oba druhy jsou významné a zajišťují nejvyšší účinnost prevence, v praktické části bude kladen důraz na tu přímou.

„Podstatou prevence je vyvolání příznivých jevů a předcházení těm nepříznivým. Působení, které lze označit za preventivní musí vycházet z analýzy jevu, přistupovat k analyzovanému jevu z hodnotícího hlediska a musí být orientované na budoucnost“ (Polák, Tittlová, 2018, s. 82).

Prevence ať už přímá či nepřímá prochází dynamickým vývojem a musí reagovat na nejnovější trendy. Zejména ve druhé polovině 20. století docházelo k nárůstu kriminality a výskytu sociálně patologických jevů nebo alespoň k jejich větší registraci. Pro zastavení tohoto trendu bylo tedy nutné přistoupit k novým opatřením. Prevence tak začala nabývat na významu a v dnešní době lze říct, že má stejně významnou roli jako represe.

Pokud bychom měli tedy definovat co prevence znamená, můžeme použít následující definici. Prevence se vymezuje jako ochrana a předcházení jevům. Preventivní politika představuje ofenzivní strategii kontroly kriminality, jež spoléhá především na nerepresivní prostředky. Zabývá se eliminací sociálně patologických jevů a snižováním motivů a příležitostí k páchání trestných činů (Svatoš, 2016).

Taková prevence může mít různou podobu. Ta závisí zejména na charakteru problému, na který cílí. Dále se také přizpůsobuje situaci, místu a času, ve kterém je aplikována a také na cílovou skupinu.

3.1 Systém prevence v ČR

Prevence sociálně patologických jevů je i v České republice významné téma a od 90. let 20. století nabývá na významu. Za tu dobu se vyvinul rozsáhlý systém zahrnující mnohé instituce.

Systém prevence kriminality má 3 úrovně:

- „Republiková a resortní
- Krajská
- Lokální – samosprávy obcí“ (Svatoš, 2016, s. 54)

Podle Svatoše zahrnuje republikovou a resortní úroveň několik ministerstev jako ministerstvo vnitra, práce a sociálních věcí, mládeže a tělovýchovy, zdravotnictví aj., dále Policejní prezidium ČR, Generální ředitelství vězeňské služby apod. (Svatoš, 2016, s. 55). Tyto celostátně působící instituce a úřady mají za úkol hlavně zpracování a vedení celkové koncepce, případně následnou kontrolu účinnosti.

„Po vzniku samosprávných krajů se i ty zapojily do budování systémů prevence. Při absenci zákonné úpravy prevence kriminality je angažovanost krajů v preventivní politice jejich dobrovolným a nevymahatelným rozhodnutím“ (Svatoš, 2016, s. 68). I když však nejsou přímo vázány zabývat se prevencí, je to v jejich zájmu. Kraje jako takové mimo jiné dbají na kvalitu života v jejich obvodu a mají za cíl podporovat její zvyšování k čemuž prevence kriminality jistě napomáhá.

3.1.1 Prevence kriminality na úrovni samospráv

Pro tuto práci je stěžejní úroveň samospráv obcí, které jsou základním pilířem celého systému a jsou nejbližší celé problematice. Za účelem systematizovaného řešení si obce nechávají vypracovat programy prevence kriminality, které jsou základním dokumentem pro další postup. Tyto programy obsahují podrobné analýzy municipalit z demografického hlediska, obsahují statistiky o kriminalitě, přestupcích i trestných činech. Dále nabízejí souhrn zainteresovaných institucí a organizací působících v daném městě. Na základě statistických dat týkajících se dané obce poté bývají navrhována a vedením obce či dotčenými orgány jako MP nebo PČR přijímána konkrétní opatření pro řešení kriminality, ale i dalších sociálně patologických jevů.

Významnou roli při prevenci na úrovni samospráv hraje obecní policie, pro kterou je preventivní činnost jednou z hlavních náplní práce. Podle zákona č. 553/1991 Sb. O obecní policii je obecní policie, pokud je zřízena dokonce povinna podílet se na prevenci kriminality v obci.

Mezi konkrétní formy prevence vykonávané obecní policií řadíme například:

- Provoz městského kamerového systému
- Dohled v problémových lokalitách
- Namátkové kontroly zabezpečení objektů
- Besedy ve školských zařízeních
- Dny prevence
- Sportovně – edukační akce
- Dohled nad hromadnými akcemi

Právě na úrovni samosprávy bude v praktické části navržen konkrétní projekt zabývající se prevencí sociálně patologických jevů, hlavně kriminality.

3.1.2 Prevence kriminality ze strany Policie ČR

Významným subjektem prevence, který může působit na lokální úrovni přímo u občanů je také státní policie. Z pouze represivní složky se stala významným subjektem zabývajícím se prevencí, a to jak ve spolupráci s ostatními subjekty, tak samostatně. Státní policie vede rozsáhlé statistiky kriminality, které bývají využívány jako podklad pro tvorbu preventivních programů. Vytváří například mapy kriminality, kde lze veřejně dohledat místa s nejčastějším výskytem kriminálních činů, třídit je podle jejich charakteru nebo zjistit jejich objasněnost. Na základě takových map, lze poté soustředit konkrétní opatření do nejvíce zasažených lokalit. Dále se podobně jako obecní policie účastní kontaktních setkání s občany, přijímá podněty ke zlepšení aj. Také se zabývá prognózou kriminality a odhaduje předem na jakých místech a v jakém čase by mohlo docházet k výskytu sociálně patologických jevů.

3.2 Přehled konkrétních preventivních opatření využívaných v ČR

Kromě map kriminality zmíněných v předchozí kapitole existuje v České republice mnoho dalších dlouhodobě úspěšných projektů, které se zabývají prevencí sociálně patologických jevů. Zde jsou některé příklady:

Asistent prevence kriminality – Autoři Firstová a Zámek uvádějí, že tento program byl spuštěn poprvé v roce 2009 a to pod záštitou ministerstva vnitra (Firstová, Zámek, 2021). Jde o specializované pracovníky s dobrou místní znalostí, kteří bývají nasazováni do

problémových lokalit s vysokým výskytem sociálně patologických jevů, kde působí jako mediátoři a preventisté. Předpokladem je, že jejich dobrá znalost prostředí a dotčených osob působí lépe než např. zásah policie a ta tak získává více prostoru pro další činnosti.

Nízkoprahové programy pro děti a mládež – tyto programy poskytují dospívajícím poradenství ohledně sociálně patologických jevů a pomáhají jim řešit problémy s nimi spojené. Existují dvě základní formy, a to buď poradenská činnost přímo na místě nejčastějšího výskytu dotčených (hřiště, nákupní centra) anebo různá centra s jasně danými pravidly provozu a pobytu (Firstová, Zámek, 2021)

Ajaxův zápisník – je projekt, který si klade za cíl seznámit mládež na školách s právní problematikou, trestní odpovědností, sankcemi, závislostmi a dalšími. Tento program funguje již od roku 2001 (Firstová, Zámek, 2021).

Stop kriminalitě! – je rozhlasový program zaměřený naopak na seniory a radí jim, jak se vyvarovat okradení nebo podvedení. Jeho součástí jsou rozhlasové spoty simulující různé situace, ve kterých se mohou ocitnout. Následně policisté sdělují rady, jak postupovat (Firstová, Zámek, 2021).

Kromě těchto programů existuje samozřejmě mnoho dalších cílících na různé skupiny obyvatelstva. Často probíhají právě formou kontaktních přednášek nebo kampaní.

Další možností bývají také opatření, která nejsou edukační, ale mají spíše eliminovat nebo úplně znemožnit výskyt sociálně patologických jevů. Může jít například o zlepšování infrastruktury městského osvětlení, díky čemuž ztrácí potenciální pachatel výhodu anonymity nebo momentu překvapení. Podle publikace *Effective physical security* jde o vytvoření psychologicky odstrašujícího prostředí nebo následně nápomocný prostředek detekce (Fenelly, 2014). Dále také dochází k vyčlenění speciálních prostor pro zranitelné skupiny obyvatelstva např. vyhrazené kupé či celé vagóny pro samostatně cestující ženy ve vlacích.

3.2.1 Městské dohlížecí kamerové systémy

Zásadním opatřením z tohoto pohledu jsou také městské dohlížecí kamerové systémy, které dohlížejí na veřejný pořádek, působí preventivně, napomáhají odhalování sociálně patologických jevů a objasňování kriminality. Konkrétně systémy cílí na následující oblasti:

- pouliční trestnou činnost (kapesní krádeže, krádeže jízdních kol, zavazadel)
- výtržnictví, fyzické napadání osob

- ochranu obecního majetku i majetku dalších institucí, ať již veřejných nebo soukromých
- ochranu majetku a bezpečnost osob
- ochranu motorových vozidel, a to před poškozením, před zcizením a krádežím věcí z vozidel
- projevy vandalizmu, poškozování veřejně prospěšných zařízení, vylepování plakátů
- porušování dopravních předpisů (Statutární město Prostějov, 2025)

V současné době jsou takovými systémy již větší sídla v České republice vybavena a dochází pouze k jejich rozšiřování a zkvalitnění. Při tom je potřeba zohledňovat technické či provozní požadavky. Jejich nezbytnou součástí jsou i monitorovací pulty v operačních střediscích, kde jsou přenosy z kamer nonstop sledovány (nejčastěji strážníky městské policie) a lze tak okamžitě reagovat v případě zjištění problémové situace.

Důležité je zohledňovat také právní aspekty, které zřízení kamerového systému vyžaduje. MDKS nesmí narušit soukromí obyvatel a návštěvníků města. Z toho důvodu jsou snímány pouze veřejná prostranství, nikoliv soukromé pozemky, jejichž strážení kamerovým systémem je plně v rukou vlastníka. Je nutné vyvarovat se například snímání oken či dvorů a zahrad.

Také zpracování a nakládání se záznamy je kontrolováno a podléhá nařízení Evropského parlamentu a Rady 2016/679 (GDPR) o ochraně fyzických osob. Musí být také v souladu s národním zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů (Městská policie Prostějov, 2025). Tyto právní normy kladou nároky také na obsluhu kamerového systému. Ta je vázána mlčenlivostí (Městská policie Prostějov, 2025). Dále je také nutné vhodně zabezpečit prostory, kde je záznam ukládán. V rámci snímaného prostoru musí být také zde se nacházející osoby o umístění MDKS informovány.

II PRAKTICKÁ ČÁST

4 STATUTÁRNÍ MĚSTO PROSTĚJOV

Statutární město Prostějov je sídlo nacházející se v Olomouckém kraji na Moravě. Jde o bývalé okresní město a je také sídlem ORP Prostějov. Má 43 563 obyvatel (stav 2023) (ČSÚ, 2025). Město má kromě samotného Prostějova také několik městských částí, mezi které patří Krasice, Čechovice, Domamyslice, Vrahovice a Žešov.

Město se nachází v západní části hornomoravského úvalu a na západě sousedí s Drahanskou vrchovinou. Městem protéká říčka Hloučela a okrajově říčka Romže. Obě se za městem stékají a vytváří tok Válová. Městem prochází dálnice D46 a několik silnic 2. třídy a má také železniční spojení s Olomoucí, Nezamyslicemi, Červenkou a Dzbelem.

Město má dlouhou historii. Městská práva Prostějov získal již ve vrcholném středověku a poté zažíval pozvolný rozvoj. Výrazným odvětvím Prostějova byl po dlouhou dobu textilní průmysl reprezentovaný nejvíce firmou OP Prostějov, jehož útlum ovšem nastal v 90. a nultých letech. Dnes v Prostějově působí mnoho firem, které se nejčastěji soustředí na automobilový průmysl a koncentrují se v průmyslové zóně na východním okraji města.

Město jako přirozené centrum okresu a jeho jediné sídlo nad 5000 obyvatel je místem zaměstnání i mnoha obyvatel z okolí.

Ve městě sídlí kromě mnoha mateřských a základních škol také střední školy pestrého zaměření a také 3 gymnázia. Ve městě nesídlí žádná vysoká škola. V minulosti zde krátce sídlila detašovaná pracoviště některých vysokých škol.

Mezi nejvýznamnější památky patří secesní budova radnice, národní dům, dále kostel Povýšení sv. Kříže a stará radnice, dnes sídlo muzea.

Prostějov je znám také jako město sportu, přičemž nejvýznamnější postavení má místní tenisový klub. Ve městě fungují také kluby hrající hokej, fotbal, volejbal a další.

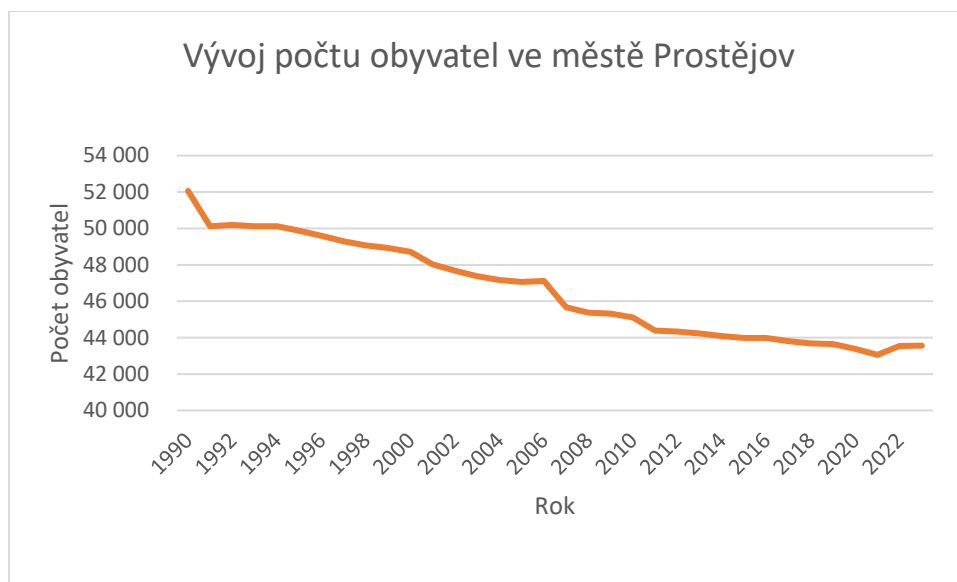
Ve městě existuje bohatý kulturní život. Jsou pořádány mnohé koncerty. Konají se dlouhodobé akce jako Prostějovská zima a léto. Město pořádá také tradiční hody anebo básnickou soutěž Wolkerův Prostějov.

Mezi nejznámější prostějovské rodáky patří Jiří Wolker, Otto Wichterle a Edmund Husserl.

4.1 Sociodemografická analýza

V této kapitole bude provedena sociodemografická analýza obyvatel Prostějova. Právě složení obyvatelstva a jeho struktura do velké míry ovlivňuje situaci ve městě.

Při pohledu na vývoj počtu obyvatel (Obrázek 1) je pozorován pozvolný pokles počtu obyvatel města. Zatímco v roce 1990 činil počet obyvatel 52 061, do roku 2023 klesl na 43 563 obyvatel, což koresponduje s podobně velkými městy v České republice, které čelí postupnému úbytku populace. Ten je způsoben zejména nízkou porodností, stárnutím a vymíráním populace a migrací obyvatel. V Posledních dvou letech v grafu (2022–2023) je vidět opětovný drobný nárůst, který může být způsoben příchodem uprchlíků z Ukrajiny.

Obrázek 1 Vývoj počtu obyvatel ve městě Prostějov

(Zdroj: Vlastní zpracování podle dat ČSÚ, 2025)

Obyvatelstvo města lze rozdělit podle mnohých charakteristik jako pohlaví, vzdělání nebo víra. Toto rozdělení nabízí následující tabulka a nabízí tak přehled o vlastnostech populace města.

Tabulka 1 Sociodemografické vlastnosti obyvatel města Prostějova (2021)

Obyvatelstvo Prostějova	
Celkový počet	43 056
Z toho ženy:	22 766
Z toho muži	20 290
Celkový počet (15+):	37 147
Rodinný stav (15+):	
Svobodní:	11 646
Ženatí/vdané:	15 755
Rozvedení:	6 279
Ovdovělí:	3 328
Podle vzdělání (15+):	
Základní:	4 294
Střední bez maturity:	11 665
Střední s maturitou:	12 506
Vysokoškolské:	6 174
Podle víry:	
Věřící:	10 111
Bez vyznání:	20 574

(Zdroj: vlastní zpracování podle dat ČSÚ, 2025)

Z dat vyplývá, že v Prostějově žije o něco více žen než mužů. Konkrétně jde o procentuální poměr 52,9 % žen a 47,1 % mužů. Podíl osob s pouze základním vzděláním činí 11,6 % což je o trochu méně než celorepublikový průměr (cca 12 %) a osob s vysokoškolským vzděláním je 16,6 %, což je naopak pod průměrem ČR asi o 2 %. Ženatí muži a vdané ženy činili 42 % populace nad 15 let což je asi o 3 % pod celorepublikovým průměrem.

Zajímavostí je, že 10 111 občanů deklarovalo, že jsou věřící, což by značilo výrazný nadprůměr. Lze ovšem předpokládat, že se jedná o zkreslená data nebo nepraktikující věřící.

Další tabulka nabízí přehled o domácnostech a jejich charakteristice.

Tabulka 2 Domácnosti (2021)

Domácnosti	
Hospodařící domácnosti	21 439
Domácnosti tvořené jednou rodinou	11 734
Se závislými dětmi	5 341
Podle typu: Manželské páry	7 087
Podle typu: Faktická manželství	2 070
Podle typu: Neúplné rodiny	2 550
Domácnosti jednotlivců	9 191

(Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ, 2021)

Z tabulky můžeme vyčíst, že v průměru připadají 2 obyvatelé na 1 domácnost což odpovídá celorepublikovému průměru. Větší část rodin je také tvořena sezdánými páry. Neúplné rodiny tvoří zhruba 22 % domácností s jednou rodinou. 9 191 obyvatel města žije samostatně což je 21 % z celkového počtu obyvatel města. To je výrazně méně než celorepublikový průměr, který stále roste.

4.2 Analýza ekonomické aktivity obyvatel

Tato část se zaměří na data o ekonomických aktivitách obyvatel Prostějova. Podíl podnikajících, zaměstnaných nebo nezaměstnaných.

4.2.1 Ekonomická aktivita

Následující tabulka vycházející z dat ČSÚ udává počet obyvatel v jednotlivých skupinách. Pracovní silou se myslí počet všech zaměstnaných i když jsou již v penzi.

Tabulka 3 Ekonomická aktivita obyvatel města Prostějov (2021)

Ekonomická aktivita obyvatel města Prostějov	
Pracovní síla	22 477
Zaměstnaní	21 330
Pracující důchodci	2 216
Podle postavení v zaměstnání	
Zaměstnanci	16 428
Zaměstnavatelé	216
Pracující na vlastní účet	2 453
Osoby mimo pracovní sílu	20 739
Nepracující důchodci	10 665

(Zdroj: vlastní zpracování podle dat ČSÚ, 2025)

Z tabulky vyplývá, že 52 % obyvatel města bylo v roce 2021 ekonomicky aktivních, což koresponduje s celorepublikovými čísly. Tato hodnota se jeví jako velmi malá, proto je nutné připomenout, že značný podíl na celkovém počtu mají děti a dospívající, kteří nemohou být aktivní pro svoje školní povinnosti a také lidé v neproduktivním důchodovém věku, jejichž podíl neustále roste a dle prognóz tento růst ještě zesílí.

4.2.2 Nezaměstnanost

Výrazným sociodemografickým faktorem, který může ovlivňovat situaci ohledně sociálně patologických jevů je nezaměstnanost. Česká republika dlouhodobě vykazuje nejnižší hodnoty nezaměstnanosti v celé Evropské unii. Tento trend kopíruje i město a celý okres Prostějov a pravidelně vykazuje dokonce nejnižší hodnoty v rámci Olomouckého kraje. V roce 2024 činil podíl nezaměstnaných 3 % (Město Prostějov, 2024), ke konci roku vystoupal na 3,5 % (ČSÚ, 2025). v absolutních číslech činila tato hodnota 2 572 osob (31.12.2024) z toho 1415 bylo žen. Úřad práce evidoval 1 016 volných pracovních míst. Z toho plyne 2,37 uchazeče na jedno volné pracovní místo (ČSÚ, 2025).

Zajímavostí je, že před příchodem hospodářské krize, jež byla spojena s pandemií onemocnění Covid – 19 a která zapříčinila opětovný malý nárůst nezaměstnanosti, evidovalo město Prostějov trvalý pokles počtu nezaměstnaných. Z 9,8 % v roce 2012, což bylo způsobeno doznívající předchozí hospodářskou krizí klesl v roce 2019 podíl nezaměstnaných na 2,2 %. Tato hodnota patřila k nejnižším v celé ČR. V absolutních číslech se jednalo o pokles o zhruba 1 700 osob (Město Prostějov, 2022). Tento pokles mohl být ovlivněn růstem průmyslové zóny ve východní části města a s tím spojeným příchodem či růstem mnoha nových zaměstnavatelů, ale také klesajícím celkovým počtem obyvatel města. Okres Prostějov v těchto hodnotách vždy následoval okresní město, a dokonce dosahoval vždy ještě o několik desetin menší nezaměstnanosti.

5 ANALÝZA SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ VE MĚSTĚ PROSTĚJOV

Ačkoliv město Prostějov působí na první pohled jako bezpečné místo k životu, ani jemu se do jisté míry nevyhýbají sociálně patologické jevy, včetně kriminality. Tato část práce je tedy věnována analýze situace ve městě Prostějov. Stav kriminality, statistikám a výskytu dalších sociálně patologických jevů na území města. Jsou zde také představeny nejproblémovější lokality. Důležité jsou také instituce a organizace, které se podílejí na prevenci. Následující analýza vychází zejména z plánu prevence kriminality města Prostějov pro roky 2022 až 2025, z informací získaných konzultací s ředitelem Městské policie Prostějov, panem PhDr. Bc. Liborem Šebestíkem, a také místního poznání autora práce.

5.1 Přehled institucí

V této podkapitole budou představeny nejvýznamnější instituce a organizace zabývající se prevencí na území města Prostějov.

5.1.1 Policie ČR

Jednou z nejvýraznějších preventivních institucí nejen v Prostějově, ale s celorepublikovou působností je státní policie. „*Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor zřízený zákonem České národní rady ze dne 21. června 1991. Slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti. Policie České republiky je podřízena ministerstvu vnitra. Tvoří ji policejní prezidium, útvary s celostátní působností, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajských ředitelství. Zákon zřizuje 14 krajských ředitelství policie. Jejich územní obvody se shodují s územními obvody 14 krajů České republiky.*“ (Policie ČR, 2025).

Mezi hlavní úkoly policie patří například:

- Ochrana veřejného majetku
- Zajištění veřejného pořádku
- Vyšetřování o trestných činech
- Odhaluje přestupky
- Dohlíží na bezpečnost a plynulost dopravy (Hanuška et al., 2022)

Rozsah svěřených úkolů je samozřejmě mnohem větší, výše zmíněné jsou ovšem důležité z hlediska sociálně patologických jevů, kterými se tato práce zabývá.

V rámci působnosti Policie ČR je územní odbor Prostějov shodný s územím ORP Prostějov a má 5 obvodních oddělení (2 na území města Prostějov) a také dopravní inspektorát. Zatímco obvodní oddělení Prostějov 1 má působnost přímo ve městě a v přilehlé obci Držovice (dříve městská část Prostějova), obvodní oddělení Prostějov 2 má územní působnost v přilehlých obcích mimo území města.

Policisté z prostějovského oddělení výrazně přispívají k prevenci sociálně patologických jevů ve městě. Spolupracují s magistrátem i městskou policií na mnoha preventivních akcích.

5.1.2 Městská policie

Další významnou institucí výrazně přispívající k prevenci sociálně patologických jevů ve městě je městská policie. V Prostějově funguje od roku 1991 a její první hlídková služba proběhla na Hanáckých slavnostech v září tohoto roku. Zajímavostí je, že zákonná úprava o obecní policii vešla v platnost až o rok později. Oficiálně tedy byla zřízena až 1. dubna roku 1992 a byla zřízena na základě zákona 553/1991 sb. – zákona o městské policii. Do té doby plnila pouze činnosti pořádkové služby a měla omezené pravomoci (Šebestík, 2016).

Tak jako v jiných městech a obcích se i v Prostějově městská policie zabývá mnoha činnostmi jako například: ochrana veřejného pořádku, provádí ochranu majetku města, dohlíží na dodržování obecně závazných vyhlášek města, zabezpečuje dohled a bezpečnost při velkých kulturních a sportovních akcích, spolupracuje se státní policií a dalšími složkami IZS, provádí odchyt zatoulaných zvířat a v neposlední řadě se výrazně podílí na prevenci kriminality (Městská policie Prostějov, 2025). Při plnění těchto úkolů mají strážníci mnohá oprávnění, která jim slouží k efektivnímu výkonu služby. Řadí se mezi ně například právo požadovat prokázání totožnosti, předvést osobu, odebrat zbraň, zakázat vstup na určité místo, otevřít byt nebo jiný prostor, odejmout věc nebo zastavit vozidlo (Hanuška et al., 2022).

Městská policie Prostějov prošla za dobu své existence dynamickým vývojem. Z původních 9 strážníků čítá dnešní oddíl městské policie 60 osob (stav 31.12.2024), někteří disponují různými specializacemi např. na prevenci nebo dopravu. V rámci celého území města má městská policie vytyčeno také celkem 8 okrsků s přiřazenými strážníky, kteří se zabývají problémy a podněty v jim svěřené lokalitě (Městská policie Prostějov, 2025). Právě

specializace strážníků a jejich dobrá místní znalost přidělené oblasti má za cíl udržovat dobré vztahy s veřejností, lépe získávat nové podněty od občanů a snáze odhalovat problematická místa a jevy. Podněty a připomínky v rámci prevence lze se strážníky diskutovat také v sídle v rámci hodin pro veřejnost.

V rámci technického zabezpečení disponuje městská policie celkem 7 vozidly z toho 5 s označení městské policie, k dalšímu standardnímu vybavení patří záznamová a kamerová zařízení sloužící pro záznam vykonaných činností (Městská policie Prostějov, 2025). Pro výkon dohledu v okrajových a zalesněných částech města využívá MP také 4 jízdní kola. Zajímavostí je, že do roku 2001 disponovala MP Prostějov také služebními psi (Šebestík, 2016). Celkově městská policie disponuje moderním vybavením kopírujícím trendy ve vybavení podobných sborů, přiměřeným velikosti a charakteristice svěřeného území.

Mezi konkrétní preventivní činnosti městské policie patří kromě standartní hlídkové činnosti i různé dlouhodobé projekty, které jsou zajišťovány zejména skupinou prevence Městské policie Prostějov. Ta byla zřízena roku 2002 a v současnosti ji zajišťují 2 strážnice (Šebestík, 2016). Mezi dlouhodobé projekty se řadí například besedy na základních školách, značení kol, podílení se na osvětových akcích jako den s IZS.

V rámci besed organizovaných nejčastěji na základních školách, ale také v mateřských, středních nebo na dětských táborech vykazuje MP vysoká čísla. Například v roce 2019 proběhlo celkem 182 besed na různá témata podle věku dětí (Prostějov, 2022). V době pandemie onemocnění Covid – 19 nastal výrazný pokles takových aktivit. V současnosti opět pokračují. Další přednášky bývají zaměřené například na seniory. MP se také podílí ve spolupráci s dalšími subjekty na sportovně preventivních akcích jako Soutěž o pohár primátora, Aktivní senior nebo protidrogový vlak Revolution train zaměřený na protidrogovou prevenci.

Od roku 2017 se MP věnuje také značení kol syntetickou DNA. To je preventivním opatřením proti poměrně vysokému počtu krádeží jízdních kol ve městě. Občané mají možnost v rámci vybraných dnů nechat si označit své kolo, jehož vlastnictví je poté při případném nalezení lépe prokazatelné. V roce 2020 bylo například takto označeno 247 jízdních kol (Prostějov, 2022). V rámci této problematiky byly také v Prostějově rozmístěny bezpečnostní stojany na kolo. Občané mohou za pomoci vlastní půlvložky FAB využívat 650 stojanů umístěných u významných míst ve městě jako jsou úřady, obchodní centra nebo zdravotnická zařízení (Prostějov, 2022). Vzhledem k velkému využití jízdních kol jako

dopravního prostředku ve městě a rozvinuté infrastruktury s tím spojené je tato činnost velmi vhodná a pozitivně vnímána obyvateli.

Zásadním příspěvkem městské policie k prevenci je provoz pultu centralizované ochrany a městského dohlížecího kamerového systému. Vzhledem ke svému významu pro tuto práci bude samostatně představen v návrhové kapitole.

5.1.3 Azylové centrum

Azylové centrum působící v Prostějově na Určické ulici je specializované zařízení zabývající se problematikou bezdomovectví, sekundárně také nezaměstnanosti. Nabízí pomoc všem lidem, kteří se za různých okolností ocitli bez přístřeší a nemají jinou možnost kam jít. Sestává z azylových domů pro dospělé i rodiče s dětmi, nocleháren a nízkoprahového denního centra (Azylové centrum Prostějov, 2025). Mezi další činnosti se řadí také případná pomoc občanům s řešením jejich těžké životní situace. Pracovníci azylového centra nabízejí asistenci se zařizováním osobních záležitostí jako jednání s úřady, hledání zaměstnání a motivací. V provozu je také výdejna potravin. Azylové centrum je podporováno městem i krajem a nabízí také participaci občanům, kteří mohou přispět na pobyt lidem v nouzi (Azylové centrum Prostějov, 2025). Zejména v zimních měsících je toto centrum hojně využíváno. Negativem je bohužel zvýšený výskyt některých sociálně patologických jevů jako alkoholismus nebo žebrání na veřejných prostranstvích v jeho blízkosti.

5.1.4 Kontaktní centrum Prostějov – Podané ruce

Společnost podané ruce v rámci své pobočky v Prostějově na Vrahovické ulici nabízí sociální služby zaměřené na uživatele drog, případně jejich blízké a nabízí bezplatně konzultace, ambulantní i terénní sociální práce (Podané ruce, 2025). Tato služba je významným pomocníkem drogově závislým v celém regionu a nabízí kompletní služby nejen poradenství, ale také asistenci při konkrétních krocích s cílem zbavit dotyčné závislosti na drogách.

5.1.5 Člověk v tísni o.p.s.

Jedná se o nestátní, neziskovou organizaci nabízející a provádějící sociální služby. Svou působnost má také v Prostějově a přilehlém okolí. Zabývá se pomocí lidem v obtížných životních situacích například při problémech s dluhy nebo bydlením. Cílí také na pomoc dětem a mládeži a rodinné vztahy (Člověk v tísni, 2025).

5.1.6 Další subjekty

Kromě výše zmíněných se prevencí sociálně patologických jevů na území města zabývá i samotný magistrát. Ten zřizuje několik uskupení a programů s různými cíli v oblasti prevence. V rámci vedení města je zřízena Komise pro bezpečnost a prevenci kriminality Rady města Prostějova, která se zabývá celkovou koncepcí prevence. Mezi členy komise nebo účastníky jejich jednání se řadí zastupitelé, pedagogové a zástupci mnoha institucí a orgánů jako PČR, MP, Probační a mediační služba ČR a další (Statutární město Prostějov, 2022). Dalšími přispěvateli do preventivních opatření jsou jednotlivé odbory magistrátu nebo školská zařízení.

Mezi další, nestátní a neziskové subjekty působící v Prostějově a jejichž činnost se dotýká prevence sociálně patologických jevů patří například Charita Prostějov a SOS Kompas Prostějov.

5.2 Stav kriminality v Prostějově

Ačkoliv Prostějov dlouhodobě vychází ze statistik jako město s nízkou kriminalitou a je tak hodnocen občany, vedením města i policií, přece jen zde také dochází k různým protiprávním jednáním, méně závažným přestupkům i závažnějším trestným činům. V této části budou tedy prezentovány vybraná data nastiňující situaci v posledních letech.

Tabulka 4 Počet přečinů a zločinů na území ÚO Prostějov ve vybraných letech

Kriminalita			
Rok	2022	2023	2024
Registrované trestné činy	1 401	1 426	1 272
Obecné činy	941	1 023	938
Násilné činy	118	125	135
Krádeže vloupáním	134	172	118
Krádeže prosté	211	214	179
Ostatní majetkové činy	216	276	273
Hospodářské činy	208	190	151
Objasněné trestné činy	848	861	748

(Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ, 2025)

Výše uvedená tabulka, představuje údaje pro celý okres Prostějov, neboť data pouze pro město nejsou veřejně dostupná. Lze nicméně předpokládat, že díky koncentraci lidí do města Prostějov jako přirozeného centra regionu se větší část těchto činů stane na území města. Z tabulky tedy vyplývá, že největší část kriminality tvoří obecné činy, vždy okolo 70 %. Z nich jsou nejvýznamnější trestné činy krádeže, zatímco násilné činy se vyskytují méně, mají podíl 8–10 % na celkově registrovaných činech. Vzhledem k jejich závažnosti je nutné brát zřetel i na tyto hodnoty. Celková objasněnost registrovaných trestných činů se pohybuje okolo 60 %, což ovšem není mnoho a v tomto směru by bylo vhodné dosahovat vyšších hodnot. Nicméně je důležité poznamenat, že ve srovnání s celorepublikovým průměrem, který činí pouze cca. 45 % objasněných činů se jedná o výrazně lepší hodnoty. Pro zajímavé doplnění poslouží další údaje z dat ČSÚ, kdy zhruba 40 % trestných činů bylo v rámci Olomouckého kraje spácháno osobami opakovaně trestanými a zhruba 24 % skutků bylo spácháno pod vlivem některé z návykových látek, přičemž ve zhruba 67 % případů se jednalo o alkohol. Nejčastějším prohřeškem mladistvých a dětí byla násilná kriminalita (ČSÚ, 2024), což je k vzhledem k vysoké tíži tohoto jednání znepokojivá informace.

Dále budou představeny statistiky týkající se přestupků, tedy méně závažných provinění.

Tabulka 5 Přestupky v letech 2018 až 2024 na území města Prostějov

Přestupky							
Rok	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Celkem	6 553	7 862	5 897	7 478	8 064	9 330	9 128

(Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Plánu prevence kriminality na léta 2022 až 2025, Prostějov, 2022 a Zprávy o činnosti MP, 2025)

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že počet přestupků spáchaných na území města má dynamický vývoj. V roce 2020 došlo sice k výraznějšímu poklesu, to lze ale přičítat nástupu pandemie Covid – 19 a s tím spojených omezení a útlumu veřejného života. V dalších letech docházelo ovšem k nárůstu a až v roce 2024 lze pozorovat mírný pokles. Celkově lze ovšem hovořit o nárůstu přestupků, což si vyžaduje opatření ze strany zainteresovaných institucí.

Tabulka 6 Četnost jednotlivých druhů přestupků v letech 2019 až 2024

Vybrané přestupky						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podávání alkoholu	3	6	11	6	8	26
Proti městské vyhlášce	181	118	79	117	232	370
Občanskému soužití	125	85	89	63	57	30
Veřejnému pořádku	314	221	292	428	501	503
Majetku	394	240	239	284	314	232
Dopravní	6 600	4 803	6 334	6 951	8 020	7 801

(Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Plánu prevence kriminality na léta 2022 až 2025, Prostějov, 2022 a Zprávy o činnosti MP, 2025)

Z předchozí tabulky, která vychází ze statistik městské policie si lze udělat představu, jaká je struktura přestupků páchaných na území města v minulých letech. Nejvýraznější zastoupení mají dopravní přestupky, nejčastěji špatné parkování či vysokou rychlost,

přestupky cyklistů, ale také chodců. Například v posledním roce statistiky (2024) činil podíl dopravních přestupků 85 % na celkovém počtu.

Pro účely této práce jsou ovšem zajímavější ostatní druhy přestupků. Výrazné zastoupení mají ty proti veřejnému pořádku. Zde se řadí přestupky jako rušení nočního klidu nebo znečišťování veřejného prostranství. To se může projevovat vytvářením skládky a zbavováním se odpadu v přírodě, namísto v tomu určených zařízeních.

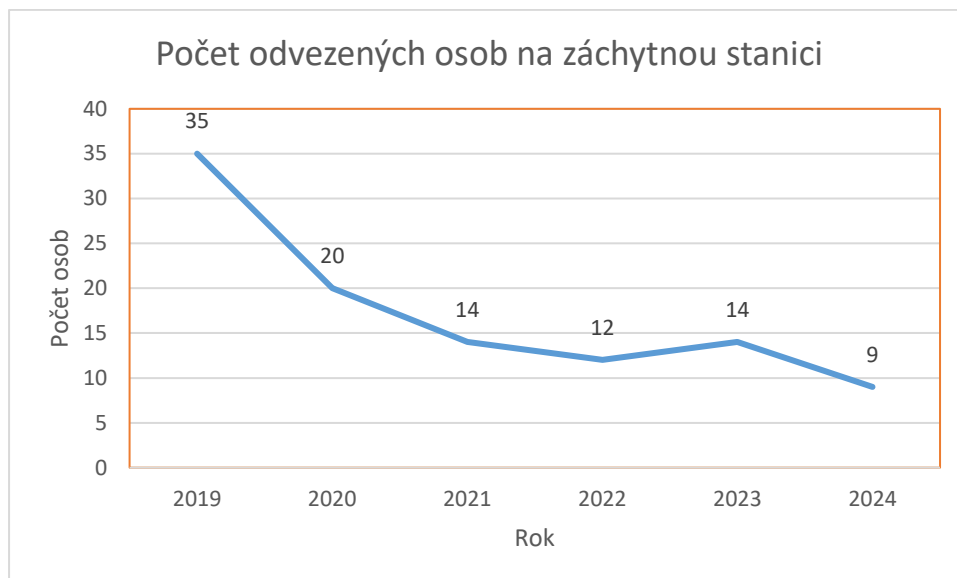
Dalším druhem přestupku s výrazným zastoupením jsou ty proti majetku, což podobně jako u trestných činů, značí, že majetková kriminalita je jedním z nejčastějších přečinů. Typicky jde nejčastěji o krádeže. Hranicí mezi přestupkem a trestným činem je v této souvislosti hodnota 10 000 Kč.

U přestupků proti městské vyhlášce a občanskému soužití je zajímavé, že ne zcela kopírují vývoj celkového počtu přestupků. Jejich počet je více nahodilý a zaznamenal pokles i v letech kdy naopak celkový počet rostl. To lze ovšem přičítat nízkým celkovým hodnotám nebo situaci okolo pandemie onemocnění Covid – 19.

Veřejné vyhlášky upravují mnoho oblastí. Příkladem v rámci Prostějova může být zejména pití alkoholu na veřejnosti, které je v některých lokalitách města zakázáno právě obecně závaznou vyhláškou.

Přestupky proti občanskému soužití mohou být například ublížení na zdraví nebo vyhrožování újmou apod.

Nárůst přestupků podávání alkoholu může být způsoben zvyšujícím se počtem preventivních kontrol MP i ve spolupráci s dalšími orgány (Městská policie Prostějov, 2025). Tím pádem dochází také k většímu zachytu těchto případů. Příznivý je v tomto ohledu ovšem klesající trend převozu osob v podnapilém stavu do protialkoholní a protitoxikomanické záchytné stanice v Olomouci, který je uveden v grafu níže.

Obrázek 2 Počet podnapilých osob odvezených do záchytné stanice

(Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Městské policie Prostějov, 2025)

Z grafu vyplývá, že počet podnapilých osob, které bylo nutné převést na protialkoholní záchytnou stanici setrvale klesá s výjimkou roku 2023. V letech 2020 a 2021 lze pokles předpokládat z důvodu útlumu společenského života v důsledku pandemie Covid – 19. Pozitivní je ovšem, že v roce 2024 došlo jen k devíti takovým událostem za celý rok, což je například v porovnání s rokem 2019 výrazně nižší číslo. Tato statistika tak alespoň částečně vylepšuje negativní trend týkající se rostoucího počtu souvisejícího s podáváním alkoholu.

Následující tabulka uvede pro doplnění statistiky přestupků, jakým způsobem byly v posledních letech řešeny strážníky MP zjištěné přestupky.

Tabulka 7 Způsob řešení přestupků

Způsob řešení přestupků						
Rok	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Řešeno blokově	4 608	2 330	3 348	4 048	5 151	5 092
Řešeno složenkou	543	288	346	341	348	368
Řešeno domluvou	1 799	1 524	2 418	2 477	2 544	2 361
Řešeno oznámením správnímu orgánu	1 442	1 742	1 352	1 181	1 260	1 303
Dosud v řešení	5	6	2	7	9	1
Neprokázaný přestupek	7	7	14	10	10	2

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat, Městská policie Prostějov, 2025)

Z přehledu v tabulce vyplývá, že nejčastěji byly přestupky řešeny blokově udělenou pokutou. Druhým nejčastějším způsobem bylo řešení domluvou, tedy bez udělení pokuty nebo nějakého jiného postihu, pravděpodobně tedy šlo o méně závažné události. Výrazně jsou ve statistice zastoupeny také případy, kdy byl přestupek oznámen správnímu orgánu. Složenkou byly přestupky řešeny jen minimálně. Dosud v řešení je jen minimum přestupků, stejně tak u minima přestupků se nepodařilo jej prokázat.

Dále budou v následující tabulce uvedeny ještě vybrané finanční částky za pokuty, kterými byly přestupky v minulých letech řešeny.

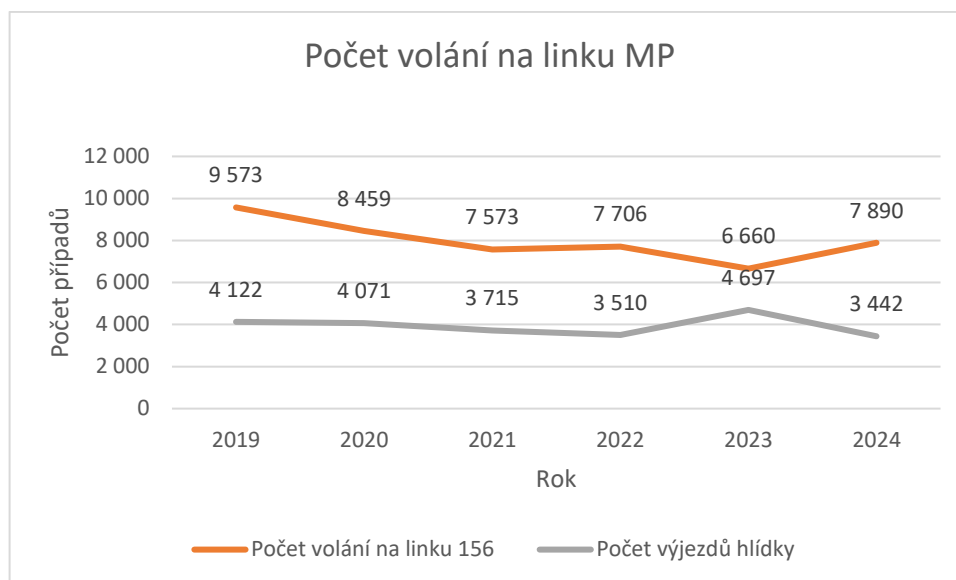
Tabulka 8 Vybrané částky na pokutách v tis. Kč

Vybrané částky za pokuty						
Rok	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Pokuty celkem	958,7	600,5	836,8	921,4	1 253	1 486
Z toho dopravní přestupky	842,2	513,6	697,6	827	1 172,3	1 373,4
Z toho ostatní	109,5	86,9	139,2	94,4	80,7	112,6

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat, Městská policie Prostějov, 2025)

Tato tabulka v souladu s informací, že největší část přestupků tvoří ty dopravní udává, že většina financí vybraných na pokutách je právě za přestupky v dopravě. Opět je zde vidět, že v roce 2020 pravděpodobně v důsledku pandemie Covid – 19, kdy došlo ke společenskému útlumu bylo vybráno výrazně méně pokut než v jiných letech. Zatímco finance vybrané za pokuty z dopravy poté postupně stoupaly, což může být zapříčiněno také navýšením výše pokuty, pokuty za ostatní přestupky klesali a pouze v roce 2024 skokově vyskočili na nejvyšší hodnotu za posledních 6 let.

Pro doplnění přehledu o situaci ve městě nabídne následující graf počet volání na linku městské policie (156) a také počet výjezdů. V mnoha případech je volání totiž vyhodnoceno, tak, že výjezd hlídky není potřeba a situaci lze vyřešit jiným způsobem.

Obrázek 3 Počet volání na linku MP

(Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Městské policie Prostějov, 2025)

Z grafu lze vypožorovat, že počet volání na linku MP nemá stálý vývoj a kolísá, nicméně v posledních letech je znatelně nižší než v roce 2019 a 2020. Počet výjezdů s výjimkou roku 2023 klesá. V roce 2024 tak bylo registrováno v průměru 21 volání za den. I když se jedná o poměrně vysoké číslo, je potřeba zmínit, že v souladu s daty o druzích přestupků bylo více než 55 % těchto oznámení spojeno s dopravní problematikou, tedy nejedná se o souvislost se sociálně patologickými jevy (Městská policie Prostějov, 2025).

5.3 Stav dalších sociálně patologických jevů

5.3.1 Bezdomovectví

Ačkoliv bezdomovectví není v Prostějově zvláště výrazným problémem a týká se většinou měst s více obyvateli, existuje i v Prostějově několik problematických míst. V souvislosti s nadměrnou konzumací alkoholu a drog dochází v některých případech k narušování veřejného pořádku a veřejnému pohoršení právě osobami bez domova. K tomu často dochází v lokalitě Určické ulice, což je způsobeno sídlem azylového centra právě v této lokalitě. Dalšími významnými lokalitami, kde se osoby bez domova zdržují nebo v nedávné minulosti zdržovali byl prostor za místním nádražím a bývalý fotbalový stadion za Kosteleckou ulicí. Dle ředitele MP pana PhDr. Bc. Libora Šebestíka se v současnosti MP zabývá častými problémy s osobami bez domova také v lokalitách za hlavním nádražím, v lesoparku Hloučela a také lokalitě Močidýlka, kde je mnoho opuštěných garáží, které tyto osoby

využívají k přespání. Osoby bez domova se dále často zdržují v okolí Brněnské ulice. Z této lokality není ovšem evidován vyšší počet oznámení, protože se nejedná o obytnou zónu. Městská policie dále eviduje časté porušování veřejného pořádku osobami bez domova v lokalitách u nákupních center, nádraží a v parcích (Městská policie Prostějov, 2025). Strážníci dostávají také často oznámení o osobách bez domova, kteří vnikají do sklepů nebo přespávají pod balkony bytových domů. Ve všech lokalitách, kde je evidován zvýšený počet těchto osob jsou prováděny namátkové kontroly.

Dle informací městské policie se na území města trvale zdržuje asi 80 osob bez domova, přičemž toto číslo se výrazně nemění již několik let. Překvapivým faktem, je že narůstá podíl mladých osob bez domova a také těch, kteří mají zaměstnání, a přesto nedisponují bydlením. Dále také dochází stále k častějšímu užívání drog těmito lidmi. Porušování městské vyhlášky o zákazu konzumace alkoholu řeší MP odebráním těchto nápojů. Za rok 2024 MP dle pana ředitele strážníci přistoupili k tomuto kroku 40krát.

5.3.2 Drogová závislost

Drogová závislost jako sociálně patologický jev je těžko sledovaný jev, zejména proto, že lidé se činností s ní spojených věnují na veřejných prostranstvích pouze v extrémních případech. V minulosti patřila k rizikovým lokalitám tržnice, která ovšem od roku 2024 prochází přestavbou. Zde docházelo k prodeji drog a jejich následnému užívání, což umožňovala skrytá zákoutí právě za touto budovou. Problematičnost tohoto jednání byla umocněna faktem, že daná lokalita těsně sousedí s hlavním prostějovským náměstím a také hlavním městským kostelem.

Za rok 2024 eviduje MP nález celkem 42 použitých injekčních stříkaček v různých částech města (Městská policie Prostějov, 2025). Pro porovnání s předchozími léty bohužel neexistují data. Znepokojující je, že tyto injekční stříkačky bývají často nalézány na dětských hřištích nebo v jejich blízkosti. Celkově se většinou jedná o místa, která nejsou skryta očím veřejnosti a dochází zde k velkému pohybu osob, tudíž i riziku poranění o jehly stříkaček nebo přenosu nebezpečných nemocí. Problematika drog a psychoaktivních látek celkově je jedním z nejčastějších témat, kterému se MP věnuje v rámci prevence u mládeže, například při besedách na školách.

5.4 Rizikové lokality

Z počtu hlášení z určitých lokalit a také z průzkumu provedeného v roce 2020 eviduje MP několik lokalit ve městě, které jsou považovány za rizikové a dochází v nich k výskytu sociálně patologických jevů častěji než v ostatních částech města.

Náměstí T. G. Masaryka – je hlavním prostějovským náměstím, a proto zde dochází k vysoké koncentraci obyvatel. MP zde eviduje nejčastěji oznámení týkající se narušování veřejného pořádku, zejména osobami bez domova, v nočních hodinách se poté jedná o rušení nočního klidu, které je způsobené větším počtem restauračních zařízení v této lokalitě (Městská policie Prostějov, 2025).

Okolí železniční stanice Prostějov hlavní nádraží – vzhledem k přítomnosti železniční i autobusové stanice zde dochází k velkému pohybu osob. Podobně jako v jiných městech i v Prostějově je nádraží místem s častým výskytem osob porušujících předpisy, zejména o veřejném pořádku.

Husovo náměstí – lokalita se vyznačuje zvýšeným počtem oznámení. Mezi nejčastěji oznamované záležitosti se řadí znečišťování veřejného prostranství (Městská policie Prostějov, 2025).

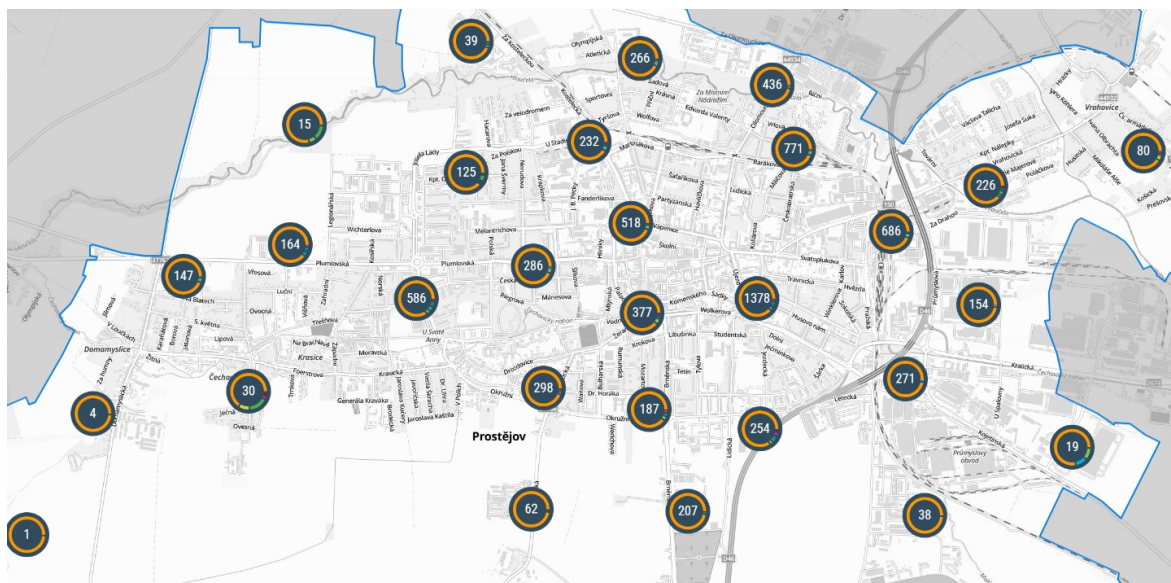
Okolí ulice Marie Pujmanové, Kostelecké ulice, Olomoucké ulice – Tyto lokality, ačkoliv se nacházejí každá v jiné části města se shodně vyznačují vysokým počtem oznámení na linku 156. Důvodem je přítomnost ubytoven ať už městských nebo soukromých, v nichž se koncentrují problémové osoby, které narušují veřejný pořádek.

Náměstí Spojenců – zejména v posledních letech zaznamenal tento prostor nárůst výskytu sociálně patologických jevů. Často zde dochází k narušování veřejného pořádku, častým jevem je zde také užívání návykových látek. Zajímavostí je ovšem, že k narušování dochází zejména přes den, kdy místní obyvatelé pocítují diskomfort z důvodu hlasitých projevů, zde se zdržujících občanů.

Mezi další místa se zvýšeným počtem hlášení lze zařadit centrum města celkově, tedy okolí již zmiňovaného náměstí T.G. Masaryka, jmenovitě Vojáčkovo náměstí, náměstí Edmunda Husserla, Žižkovo náměstí, Pernštýnské náměstí nebo Uprkova ulice, dále prostranství před nákupními centry a téměř všechny městské parky.

Všem těmto lokalitám je věnována v rámci prevence zvýšená pozornost městské policie, která se projevuje častou přítomností hlídek a rozmístěním stanovišť městského dohlížecího kamerového systému.

Pro doplnění informací od městské policie o nejčastějších místech výskytu trestných činů a přestupků a prezentaci jejich polohy v rámci města poslouží následující obrázek, který zobrazuje rozmístění řešených událostí na základě dat Policie ČR v mapách kriminality.

Obrázek 4 Mapa kriminality v Prostějově

(Zdroj: Policie ČR, 2025)

Mapa zobrazuje statistiky za rok 2024. Z mapy lze vypozařovat, že data korespondují s přehledem, který nabízí městská policie. Největší počty hlášení dosahují právě lokality v samotném centru města, nám. T.G.M. a jeho přilehlé okolí. Dále Husovo náměstí. Vysokých počtů dosahuje také okolí hlavního nádraží a Olomoucké ulice, nám. Spojenců a přilehlé ulice. Zajímavostí je velký počet hlášení z okolí sídliště Svobody. To může být způsobeno hustotou zalidnění v této lokalitě. Jedná se o největší panelákové sídliště v Prostějově. Celkový počet v některých oblastech vypadá sice hrozivě, drtivou většinu ve všech zobrazených lokalitách ve městě ovšem tvoří přestupky, tedy méně závažné události.

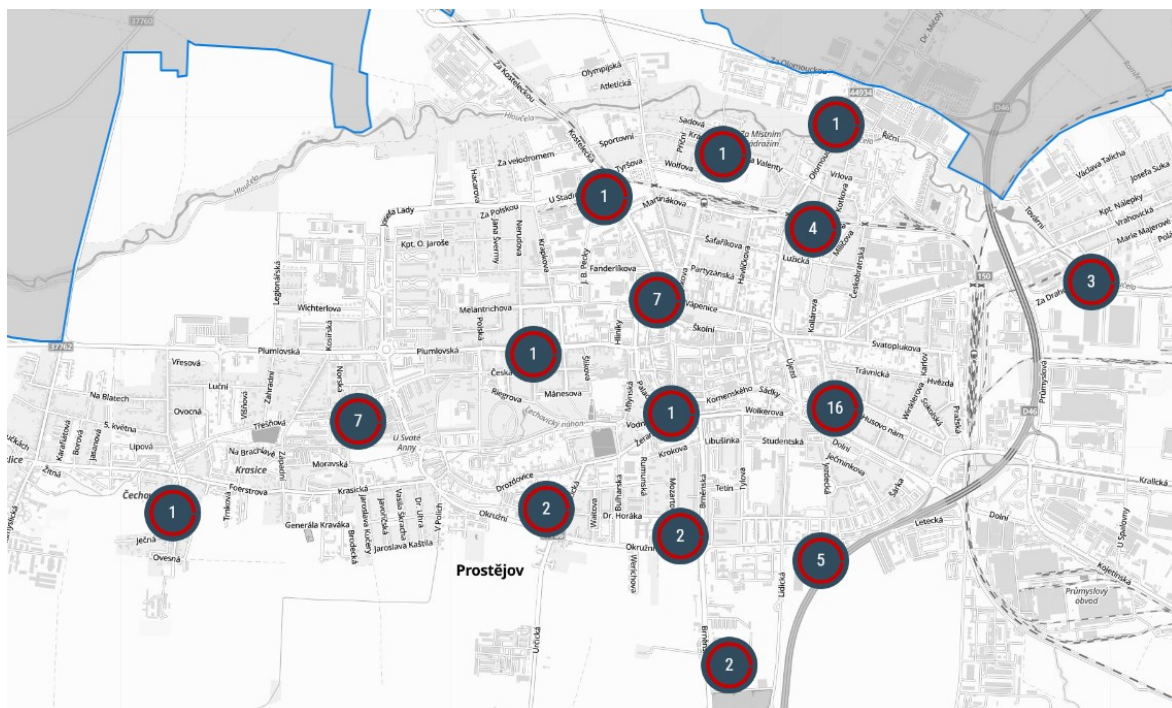
Náhled do těchto statistických map nabízí také možnost zobrazit pouze jednotlivé druhy trestné činnosti.

Obrázek 5 Mapa krádeží a krádeží vloupáním v roce 2024

(Zdroj: Policie ČR, 2025)

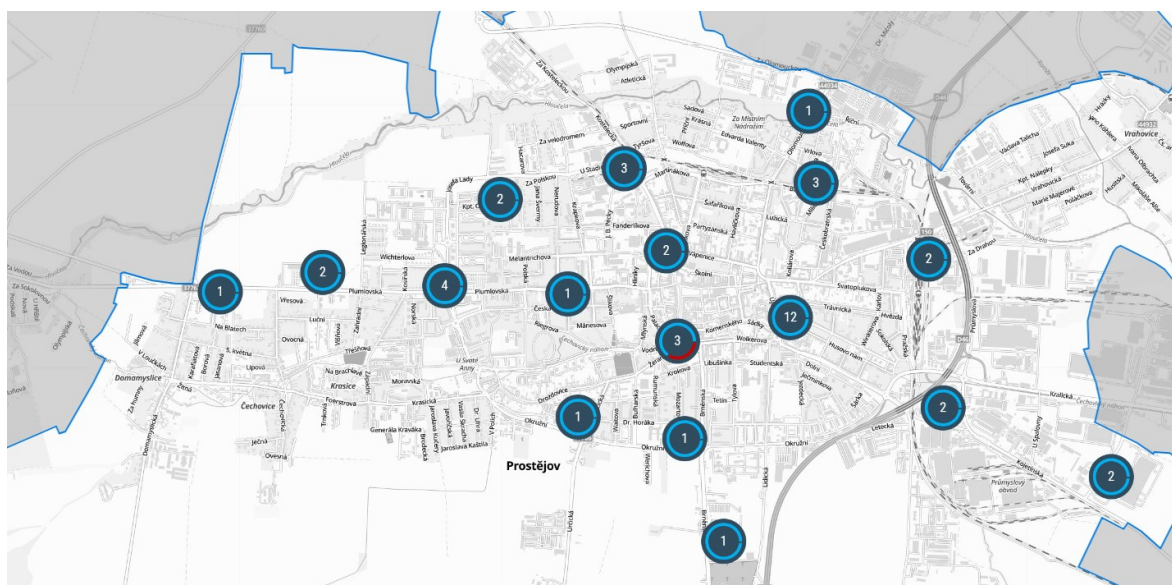
Při zaměření na krádeže a krádeže vloupáním se jeví jako nejohroženější lokality východní část centra města a také Husovo náměstí. Výraznější počty byly zaznamenány také na sídlišti Svobody, v okolí Hlavního vlakové nádraží a autobusového nádraží. Na náměstí Spojenců a v okolí obchodního centra na Okružní ulici a v ulici Šárka. Vyšší počty v okolí sídliště Svobody a Okružní ulice naznačují, že by se mohlo jednat o krádeže v obchodech, kterých je v těchto dvou lokalitách několik. Případně se může jednat také o častý jev vykrádání automobilů zaparkovaných právě na parkovištích před zmíněnými supermarkety.

Obrázek 6 Mapa násilné kriminality v roce 2024

(Zdroj: Policie ČR, 2025)

Jak již bylo uvedeno ve statistice výše, násilná kriminalita má naštěstí jeden z nejmenších podílů na celkovém počtu trestných činů. Nejvíce takových trestných činů bylo registrováno opět v centru města a v okolí Husova náměstí. Dále poté v lokalitě Okružní ulice a ulice Šárka a na sídlišti Svobody.

Obrázek 7 Mapa trestných činů toxikomanie v roce 2024

(Zdroj: Policie ČR, 2025)

Další zajímavou mapou je ta zobrazující rozmístění trestných činů týkajících se toxikomanie, tedy například výroba či držení omamných a psychotropních látek. Zde se výrazně jeví pouze jedna oblast, a to opět východní část centra města a Husovo náměstí.

Při náhledu na další více specializované kategorie jako extremismus, neoprávněné držení zbraní, požáry nebo výbuchy nebyly zjištěny žádné registrované výskyty, v jednom případě se neprokázal trestný čin.

Tyto mapy tak potvrdily statistiky městské policie a napovídají, které oblasti si vyžadují větší péči v rámci prevence kriminality.

5.5 Vyhodnocení analýzy

Analýzy sociálně patologických jevů, zejména kriminality na předchozích stranách předkládá představu o situaci ve městě Prostějov. I když by se některé ukazatele, jako například celkový počet přestupků, mohly jevit jako problém indikující, lze téměř vždy nabídnout pro takový fenomén vysvětlení. Například velkou většinu přestupků tvoří ty s dopravní tematikou. Ve vícero případech lze pozorovat také pozitivní vývoj situace za poslední roky. To lze vidět například na dlouhodobě nízkém procentu nezaměstnaných v celém okrese Prostějov, přičemž nezaměstnanost může být do určité míry faktorem pro výskyt sociálně patologických jevů.

Celkově lze konstatovat, že město Prostějov v porovnání s podobně velkými městy nevybočuje z obvyklých hodnot. I tak zde ovšem zůstává prostor pro zlepšení a tvorbu dalších opatření, které mohou přispět ke snížení výskytu sociálně patologických jevů.

V některých lokalitách je podle očekávání vyšší četnost jejich výskytu a tak se nabízí směřovat tato opatření právě do vybraných lokalit.

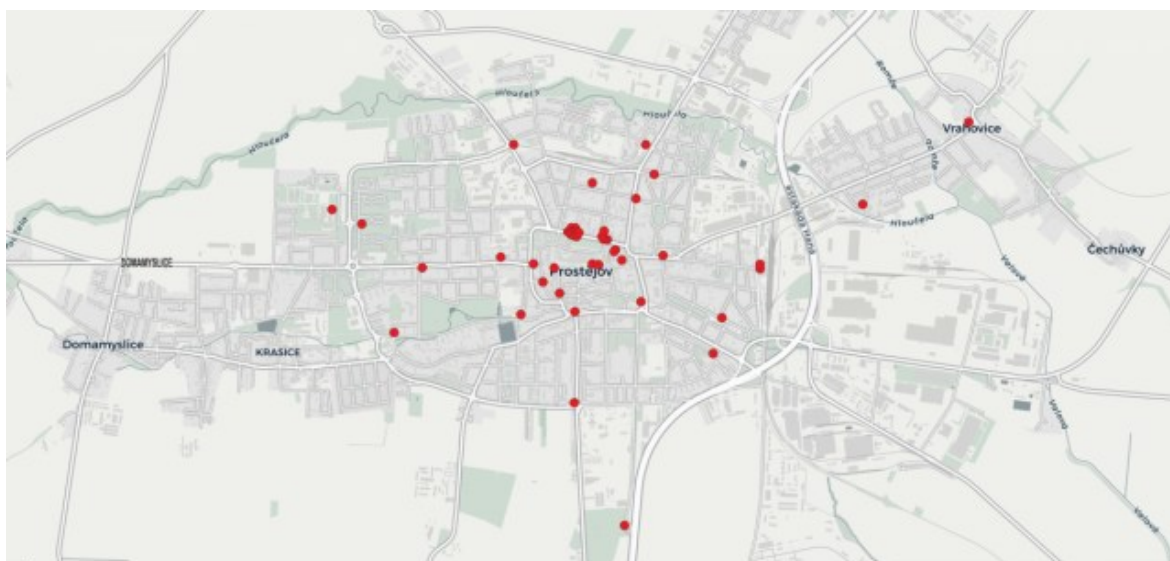
6 NÁVRH PROJEKTU – ROZŠÍŘENÍ KAMEROVÝCH BODŮ MDKS

Pro řešení sociálně patologických jevů, včetně kriminality v Prostějově je vhodné zavádět nová opatření prevence. Pro účely této práce bude v této kapitole navrženo rozšíření stávajícího městského kamerového dohlížecího systému (MKDS), což je v souladu se záměrem Městské policie, nadále posilovat prevenci ve městě a rozšiřovat a zkvalitňovat kamerový systém. V návrhové části budou prezentovány informace vycházející z místního poznání autora, hlavně ale z konzultace s ředitelem MP Prostějov, panem PhDr. Bc. Liborem Šebestíkem, který ochotně poskytl cenné údaje a literaturu o současném systému, informace o budoucích záměrech MP a také připomínky k navrhovaným umístěním nových kamerových bodů.

6.1 Současný městský dohlížecí kamerový systém

Městská policie využívá MDKS nejen pro své potřeby, ale také pro potřeby PČR a správních orgánů pro zajištění kvalitních důkazových materiálů a bezpečnosti občanů ve městě (Šebestík, 2016). Je nepostradatelným pomocníkem při jejich práci.

Městský kamerový dohlížecí systém v Prostějově vznikl v roce 2000 a je soustavně rozšiřován dodnes (Šebestík, 2016). V současnosti čítá 89 stanovišť (stav 2025) a je rozmístěn v rámci celého města v problematických lokalitách nebo na místech s vysokým pohybem občanů. Rozmístění kamer je znázorněno na následující mapě.

Obrázek 8 Rozmístění MKDS v Prostějově

(Zdroj: Městská policie Prostějov, 2025)

Z mapy můžeme vidět, že nejvíce kamer je rozmístěno v centru města, které je vytyčeno městským silničním okruhem. Další kamerové body se nachází například na hlavních silnicích, které vybíhají z městského okruhu a je na nich velký pohyb vozidel i chodců. Dalšími stanovišti jsou prostory před významnými stavbami ve městě jako nemocnice, kde se nachází i vytížený terminál městské autobusové dopravy, hlavní vlakové nádraží s přilehlým terminálem městské autobusové dopravy nebo parkoviště u hlavního hřbitova. Další kamery jsou také v problémových lokalitách Husova náměstí nebo ulice Marie Pujmanové.

Všechny kamery disponují možností otočení o 360°. MP disponuje 10 kusy mobilních kamer, která jsou rozmísťována dočasně podle potřeby. Pro sledování přenosu z kamer využívá městská policie centrální pult, který se nachází v jejím sídle a je nepřetržitě obsluhován 2 strážníky, kteří tak mohou i z vlastní iniciativy reagovat na nastalé situace nebo na dálku prověřit podněty občanů. Pro účely vyšetřování a prevence jsou záznamy z kamerového systému dostupné i na obvodním oddělení PČR Prostějov.

Strážníci při práci s kamerovým systémem využívají software Briefcam a Digifort. Tyto softwary umožňují další práci se záznamem a jeho podrobnou analýzu za pomoci umělé inteligence, například vyhledávání SPZ projíždějících aut, teplotní mapy, vyhledávání barev oblečení apod. Díky tomu lze rychleji dohledat osoby a vozidla procházející pátráním.

Dle odezvy obyvatel města je kamerový systém hodnocen příznivě a jeho rozšiřování je požadováno většinou občanů.

6.2 Odůvodnění

Jak bylo zmíněno výše, městský kamerový systém, ačkoliv nemůže nahradit práci strážníka, je v dnešní době již nepostradatelným pomocníkem při jeho práci a práci státní policie a dalších orgánů. Možnost rychlého odhalení protiprávního jednání nebo jeho snazší dokázání působí na potenciálního pachatele a může jej odradit od takového jednání. Je tedy velkým přínosem pro prevenci a může tak ochránit majetek či zdraví občanů. Fungování MDKS je ze strany Městské policie a dalších orgánů hodnoceno jako velmi přínosné, což podporují i následující data, která zobrazují využití kamerového systému pro různé důvody na žádost PČR.

Tabulka 9 Statistika využití MDKS MP Prostějov

Statistika využití MDKS MP Prostějov		
Rok	2023	2024
Vyšetřované trestné činy	114	102
Vyšetřované přestupky	78	65
Operativní činnost	26	15
Dopravní nehody	40	35
Monitoring osob	0	17
Jiná činnost (školení, dožádání)	5	0
Celkem	263	234

(Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat MP Prostějov poskytnutých ředitelem Liborem Šebestíkem)

Z tabulky vyplývá, že nejčastěji využila státní policie městský kamerový systém za účelem vyšetření trestných činů a přestupků. Nápomocný byl ale také při šetření dopravních nehod a operativní činnosti. Pro monitoring osob nebo jinou činnost byl využit pouze výjimečně. V průměru byl systém využit 5krát za týden. Městská policie samozřejmě využívá MDKS pro vlastní činnost na každodenní bázi.

Lze tedy očekávat, že navýšení počtu kamerových bodů zvýší počet využití systému a napomůže odhalit nebo zamezit ještě většímu počtu protiprávních jednání a výskytu sociálně patologických jevů.

Pro představu, co může tento projekt nabídnout, a naopak jaké hrozby je při jeho realizaci nutné zvážit poslouží následující SWOT analýza, která představí silné a slabé stránky, příležitosti, které nabídne v rámci prevence a hrozby, které je třeba brát v potaz při jeho realizaci.

Tabulka 10 SWOT analýza

SWOT analýza	
Silné stránky Kompatibilita a zázemí již fungujícího systému Zkušenosti MP se zřízením a provozem MDKS	Slabé stránky Konec dotačních titulů pro kamerové systémy
Příležitosti Posílení prevence sociálně patologických jevů Větší pocit bezpečí občanů Přehled MP o dalších lokalitách Lepší vyhodnocení hlášení na linku 156 Vyšší objasněnost přestupků a trestných činů	Hrozby Odpor veřejnosti Vysoké náklady Obtíže s napojením na stávající systém

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Výše uvedená SWOT analýza zobrazuje vícero příležitostí, které projekt rozšíření MDKS nabízí. Právě tyto příležitosti jsou motivací pro jeho realizaci. Identifikované hrozby si zasluhují bližší průzkum a ošetření rizik, které bude uvedeno později v rizikové analýze. Projekt má také několik silných stránek, které plynou zejména z již dlouhodobě fungujícího kamerového systému provozovaného městskou policií. Slabou stránkou projektu je chybějící možnost využití dotačních titulů, které v roce 2025 nejsou v nabídce a které město a městská policie dříve hojně využívala. Je otázkou, zda by takové tituly byly k dispozici při pozdější realizaci například v roce 2026.

Celkově ze SWOT analýzy vyplývá, že projekt si zaslouží hlubší rozbor a návrh zabývající se jeho parametry, náležitostmi a možnostmi uskutečnění.

6.3 Výběr kamerových bodů

Pro účely projektu je vhodný výběr kamerových bodů stěžejní činností. Hlavním kritériem pro výběr bodů je samozřejmě situace ve vybrané lokalitě. Většina problémových lokalit v Prostějově je již alespoň částečně pokryta MDKS. I nadále ovšem existují místa, kde by bylo vhodné pro lepší pocit bezpečí občanů a prevenci kriminality či jiných sociálně patologických jevů umístit nové kamery. Z hlediska dlouhodobých problémů v lokalitách lze uvažovat o trvalých kamerových stanovištích, nikoliv mobilních kamerách.

Při výběru je kromě potřeby vhodné zohlednit ovšem i další kritéria. Umístění kamerového bodu na budovy, které nejsou v majetku města vyžadují také nájemné placené majiteli nemovitosti. Tato částka se dle slov ředitele městské policie nejčastěji pohybuje v rozmezí 2000 až 12 000 Kč za rok.

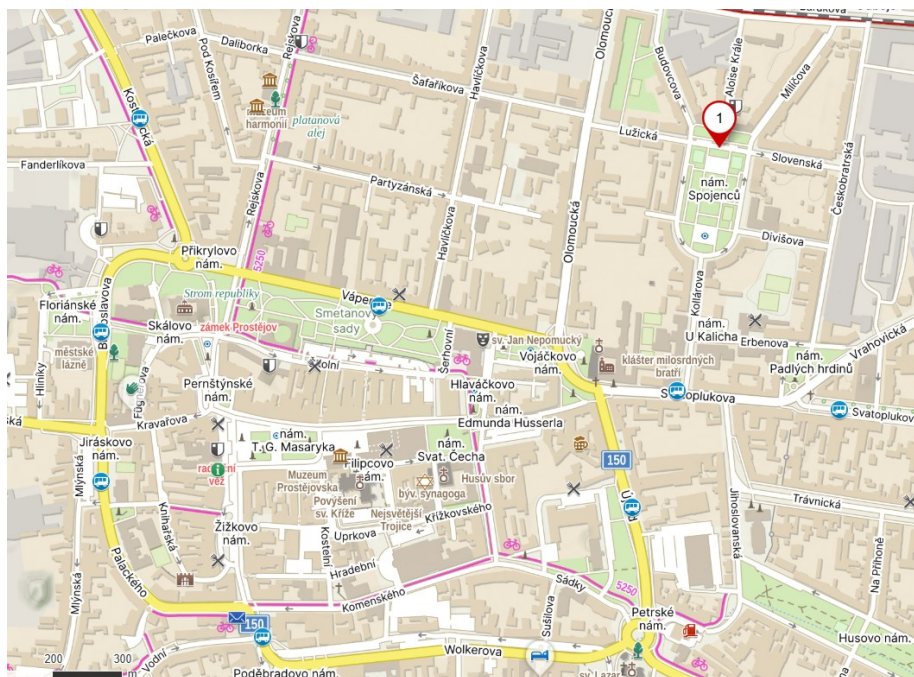
Dalším významným kritériem je možnost připojení k elektrické síti. Pouze mobilní kamery mohou fungovat díky bateriím. Statický kamerový bod spotřebovává velké množství energie. Kamera musí mít také zabezpečený přenos obrazu do centrálního pultu. To je v současnosti zabezpečováno optickou sítí nebo ve spolupráci s různými operátory. V Prostějově existuje spolupráce s operátorem T – Mobile. V horizontu 2 let je plánováno ve městě rozsáhlé pokrytí optickou sítí, což je vhodné pro realizaci kamerových bodů ve větší vzdálenosti od centra města, kde není tak rozvinutá infrastruktura.

Při umístění je také nutné zohlednit rozhledové podmínky. Nebylo by výhodné umístit kameru na místě se špatným rozhledem.

Na následujících stranách bude tedy navrženo několik míst, kde by bylo vhodné zřídit nový kamerový bod. Tato místa byla konzultována s ředitelem Městské policie Prostějov panem Liborem Šebestíkem.

6.3.1 Kamerový bod 1 – náměstí Spojenců

První vybranou lokalitou je náměstí spojenců, lidově nazývanou Rud'ák nacházející se na severovýchod od centra města. Jeho poloha je vyznačena na mapě níže.

Obrázek 9 Poloha náměstí Spojenců

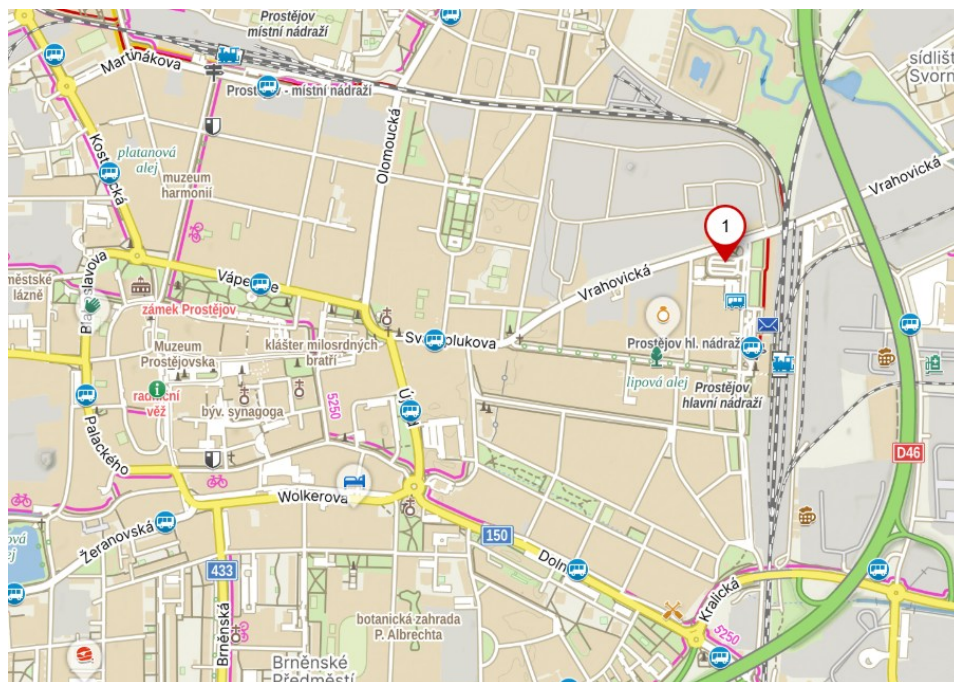
(Zdroj: Vlastní zpracování v Mapy.cz, 2025)

Jak bylo zmíněno v předchozích kapitolách. V této lokalitě dochází často k rušení veřejného pořádku, zejména v teplejších obdobích roku, kdy se zde schází větší množství lidí díky místní parkové úpravě, kašně a dětskému hřišti. V minulosti zde docházelo například ke koupání osob v místní kašně. Nezřídka zde dochází k užívání drog nebo jiných návykových látek. Zajímavostí tohoto místa, je že strážníci MP bývají často voláni i k událostem, které nenaplnují kritéria přestupku, i tak ovšem obtěžují obyvatele přilehlých bytových domů. Řešení těchto případů je poté velmi složité.

Pro umístění kamerového bodu je navržena budova úřadu práce (bývalý okresní národní výbor), ze které se nabízí pravděpodobně nejlepší výhled na centrální prostranství náměstí. Pro umístění by tedy byla nutná nájemní smlouva.

6.3.2 Kamerový bod 2 – autobusové nádraží

Dalším místem vhodným pro nový kamerový bod je prostějovské autobusové nádraží. Nachází se na východ od centra v blízkosti železniční stanice Prostějov hlavní nádraží. Jeho poloha je vyznačena v mapě níže.

Obrázek 10 Poloha autobusového nádraží

(Zdroj: Vlastní zpracování v Mapy.cz, 2025)

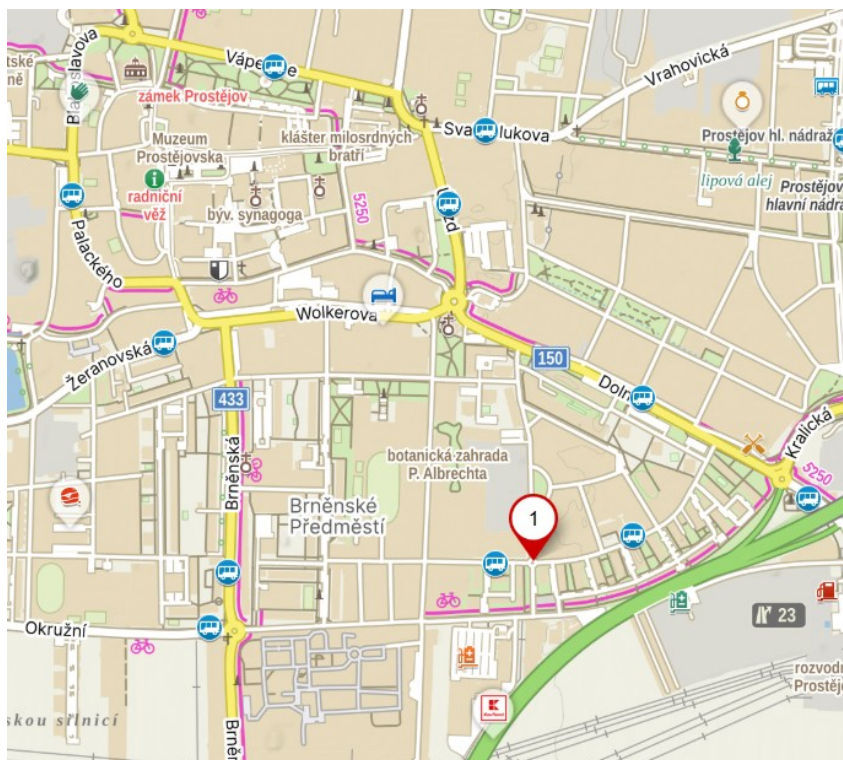
Ačkoliv prostor před železniční stanicí je důkladně monitorován městským kamerovým systémem, prostoru autobusové stanice se kamery nevěnují. Situace je na obou místech přitom totožná. Jedná se o místo s velkým pohybem lidí, zejména v době ranní a odpolední špičky, kdy za prací, školou nebo službami přijíždí a poté zase odjíždí velké množství lidí z okolí Prostějova. Bohužel se právě takové dopravní uzly často stávají místy, kde se občané necítí bezpečně. Problémem mohou být například kapesní krádeže nebo obtěžování občanů čekajících na příjezd autobusu. Přímou v sousedství se navíc nachází supermarket, před jehož vstupem dochází k obtěžování nakupujících a žebrání. Výjimkou není ani znečišťování veřejného prostranství nebo poškozování cizího majetku.

Pro umístění kamerového bodu by tedy byla vhodná některá z konstrukcí nacházející se na nádraží případně přilehlá budova, kde se nachází veřejné toalety. Vzhledem k tomu, že se autobusové nádraží nachází v majetku města, nemělo by umístění představovat větší problém, co se užívacích práv týče.

Lokalita působí přehledně a lze tedy předpokládat, že jeden kamerový bod by byl schopen snímat většinu lokality včetně zastávek, parkoviště a prostoru před obchodem.

6.3.3 Kamerový bod 3 – Šárka

Třetí navrhovanou lokalitou je ulice Šárka nacházející se, jak znázorňuje přiložená mapa na jihovýchod od centra města.

Obrázek 11 Poloha ulice Šárka

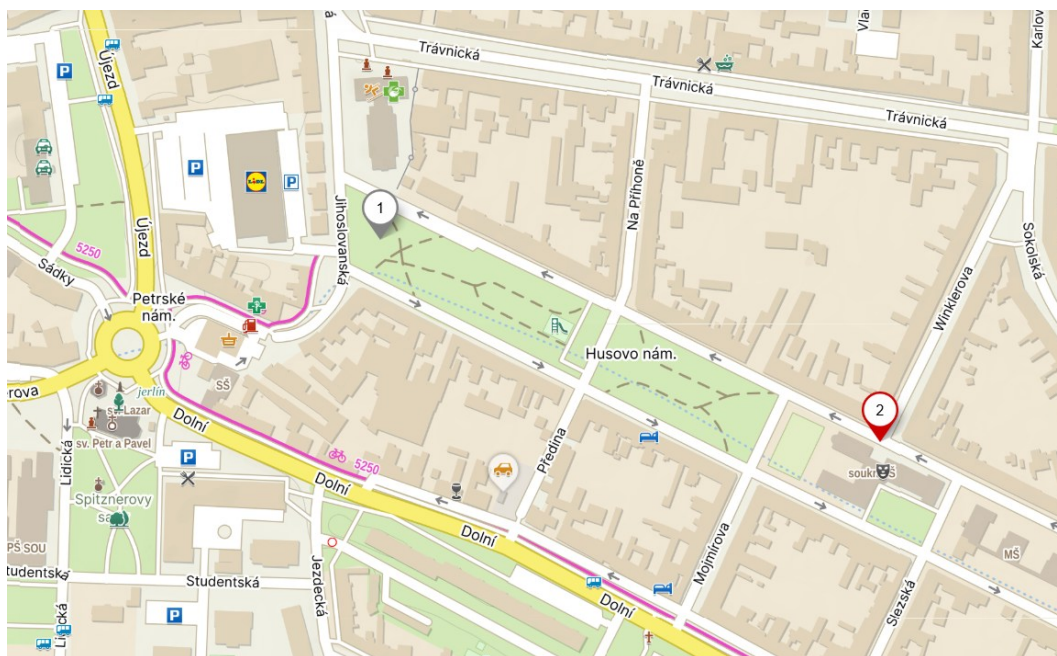
(Zdroj: Vlastní zpracování v Mapy.cz, 2025)

V této lokalitě dochází často k rušení veřejného pořádku, například nočního klidu. Jak vyplývá z map kriminality, výjimkou nejsou ani krádeže a vloupání. V minulosti bylo toto prostranství snímáno mobilní kamerou, která byla přesunuta na jiné místo. Zejména plánovaná přestavba domu s městskými byty v této ulici a stěhování jeho obyvatel na jiná místa by ovšem mohla situaci pozitivně změnit. Tato záležitost je ovšem řešena již několik let bez výsledku, a proto by bylo vhodné zde kameru umístit. Výhodou kamery by bylo také její zaměření na zdejší kruhový objezd, který je díky svým malým a nevyhovujícím rozměrům, rizikovým místem dopravních nehod. Kamera by tak mohla posloužit také při jejich vyšetřování. Ačkoliv jde o obytnou zónu, je zde zvýšený provoz, neboť ulice bývá využívána jako alternativa k jízdě přes centrum města. Kamera by tedy mohla posloužit k monitorování provozu, či případnému dohledávání automobilů.

Nejvhodnější umístění by bylo na některém z okolních obytných domů. Zřízení by vyžadovalo nájemní smlouvu.

6.3.4 Kamerový bod 4 – Husovo náměstí

V rámci Husova náměstí východně od centra se jedná o doplnění již stávajícího kamerového bodu. Ten se nachází na budově střední školy v místě, kde na náměstí ústí Winklerova ulice. Vzhledem k velikosti tohoto náměstí a také nižší přehlednosti z důvodu vzrostlé zeleně a budov umístěných na náměstí by ovšem bylo vhodné zřídit další bod také na západním okraji v blízkosti zdravotnického centra tzv. staré polikliniky. Jeho poloha je vyznačena v mapě číslem 1, poloha již existujícího kamerového bodu v této lokalitě je vyznačena číslem 2.

Obrázek 12 Husovo náměstí

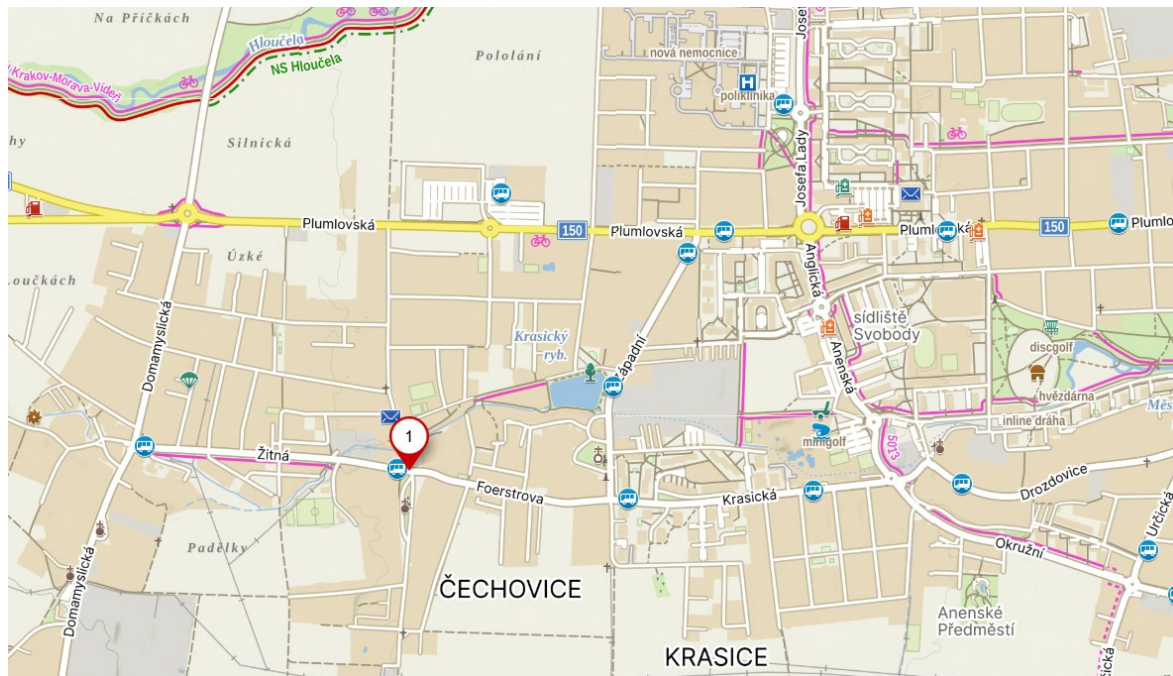
(Zdroj: Vlastní zpracování v Mapy.cz, 2025)

Tato lokalita, jak bylo uvedeno v kapitole o rizikových lokalitách je vnímána občany jako méně bezpečná a městská policie zde eviduje zvýšený počet hlášení, která se týkají zejména veřejného pořádku. Výjimkou nejsou podle map kriminality ani skutky týkající se násilné kriminality nebo toxikomanie. Potřebu kamery zdůrazňuje také přítomnost střední a mateřské školy, dětského hřiště a zdravotnického centra v této lokalitě. V blízkosti je také supermarket. Díky tomu se zde přes den pohybuje nezanedbatelné množství lidí.

Umístění kamerového stanoviště by bylo vhodné právě na budově zdravotnického centra nebo některé z přilehlých budov což vyžaduje nájemní smlouvu.

6.3.5 Kamerový bod 5 – Čechovice

Poslední nový kamerový bod by bylo vhodné umístit v západní části města v blízkosti křižovatky ulic Čechovická, Žitná a Foerstrova (viz mapa níže).

Obrázek 13 Umístění kamerového bodu v lokalitě Čechovice

(Zdroj: Vlastní zpracování v Mapy.cz, 2025)

Západní část města celkově patří ke klidnějším a není občany hodnocena jako problémová. Podle ředitele MP by ovšem bylo zřízení kamerového bodu v těchto místech vhodné, neboť jak lze vidět na obrázku č. 8, v této části města MDKS chybí téměř úplně a jeho rozšíření do této lokality doporučuje i PČR, zejména z důvodu monitoringu dopravy a osob. Po ulicích Žitná a Foerstrova dochází ke zvýšenému pohybu vozidel a osob ve východozápadním směru a je alternativou k vytížené Plumlovské ulici. V blízkosti křižovatky je také pohostinství, obchod, zastávka MHD, pošta a základní škola.

Problémy s umístěním může způsobit hustá síť elektrických drátů na okolních domech. Nejvhodnějším místem pro umístění je budova pohostinství nebo protilehlého obchodu. Umístění by vyžadovalo nájemní smlouvu, je ovšem nutné zohlednit právě vedení drátů.

Dalšími příhodnými místy pro umístění kamer by byl například lesopark Hloučela, prostranství u nákupních center nebo před budovami škol a také altán ve Smetanových sadech. V lesoparku ovšem tvoří velkou překážku chybějící napojení elektřiny a také špatné rozhledové podmínky z důvodu husté zeleně, prostory v okolí škol jsou většinou

monitorované právě samotnými školami. Altán ve Smetanových sadech byl v minulosti monitorován mobilní kamerou, která byla ovšem po vyhodnocení přesunuta na jiné místo.

6.4 Kalkulace nákladů

V této kapitole bude provedena předběžná kalkulace realizace a odhad nákladů.

Pro financování rozšiřování městských dohlížecích kamerových systémů v minulosti sloužili státní účelové dotace udělované ministerstvem vnitra. Tyto dotace vyžadovali 50% spoluúčast, přičemž městu Prostějov se vždy podařilo získat nejvyšší možnou částku. V minulých letech využívala MP také podporu Olomouckého kraje na prevenci kriminality. Bohužel v současné době nejsou tyto dotace k dispozici. Existují také evropské dotace, ty jsou ovšem zaměřené spíše na 5G síť a jejich využití přímo pro kamerové systémy není vhodné. I přesto je město Prostějov připraveno i v roce 2025 rozšiřovat MDKS a v rozpočtu městské policie je pro tento účel připravena částka až 1 500 000 Kč (Městská policie Prostějov, 2025).

Pořízení kamerového systému veřejnou institucí samozřejmě podléhá regulaci. Jedná se nejen o samotný nákup, ale také výběr. V rámci nákupu je nutné zohlednit zákon č. 134/2016 sb. O zadávání veřejných zakázek. Ten stanovuje nutnost vypsání výběrového řízení. Zároveň ovšem stanovuje, že tato podmínka neplatí, pokud částka nepřesáhne 2 000 000 Kč (Česko, 2016). Vzhledem k výše uvedené částce 1 500 000 Kč, vyčleněné v rozpočtu, tedy není nutné vyhlašovat veřejnou zakázku. Samozřejmostí by ale měl být transparentní proces a výběr té nejvhodnější varianty.

V rámci výběru je potřeba také zohlednit novou evropskou směrnici NIS 2, která se zabývá kybernetickými hrozbami a vylučuje nákup výrobků z některých zemí.

Vybrané vybavení musí také splňovat požadavky na odolnost proti povětrnostním podmínkám (mráz, déšť atd.) a také proti mechanickému poškození, například v případě vandalizmu.

V současnosti městská policie v Prostějově využívá hojně otáčecí kamery korejského výrobce Hanhwa se kterými má dobré zkušenosti. I v zájmu jednotnosti vybavení je tedy vhodné uvažovat o pořízení kamer tohoto výrobce.

V následující tabulce je představen výčet jednotlivých položek, které je nutné zohlednit při odhadu nákladů jednoho kamerového bodu. Je pravděpodobné, že při zadání poptávky městskou policií se ceny jednotlivých komponent mohou lišit. Jednotlivé položky jsou

vybrány, tak jak byly vybrány při předchozím rozšíření kamerového systému v roce 2024. Jejich ceny jsou orientační.

Tabulka 11 Kalkulace nákladů na 1 kamerový bod

Kalkulace nákladů na 1 kamerový bod	
Kamera a technologie	Cena v Kč
Kamera – Hanhwa vision multisenzor a PTZ kamera, 4 x 2MP MZVF + 1x 2MP 40x zoom	88 000
Držák na stěnu	3 200
Poe injektor (napájení po ethernetu)	2000
Switch (Aruba instant on 1930 8G)	3 400
Záložní zdroj (CyberPower professional tower LCD 750VA/675W)	3 600
SFP Modul	500
Elektromontážní materiál	4 000
Ostatní položky (práce, nastavení)	25 000
Celkem:	129 700

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Odhad nákladů tedy činí 129 700 Kč na jeden kamerový bod. Je ovšem nutné počítat s velkou variabilitou nákladů v závislosti na konkrétních podmínkách kamerového bodu. Dle slov ředitele MP se v závislosti na požadavcích na kamerový bod může cena jeho zřízení pohybovat až do 300 000 Kč.

Pokud bychom tedy počítali s odhadovanými náklady na 1 bod cca 130 000 Kč, výsledná částka za celý projekt čítající 5 nových kamerových bodů je odhadnuta na 650 000 Kč. Tato částka koresponduje s cenou za minulé rozšíření kamerového systému.

6.5 Harmonogram realizace

V této kapitole bude představen návrh harmonogramu realizace projektu. Lze předpokládat, že realizaci kamerového bodu nelze provést za několik málo dnů, ale jedná se o dlouhodobý

projekt vyžadující také různé administrativní kroky. V následující tabulce jsou zaznačeny jednotlivé činnosti celého procesu a odhadovaná délka jejich trvání uvedená ve dnech.

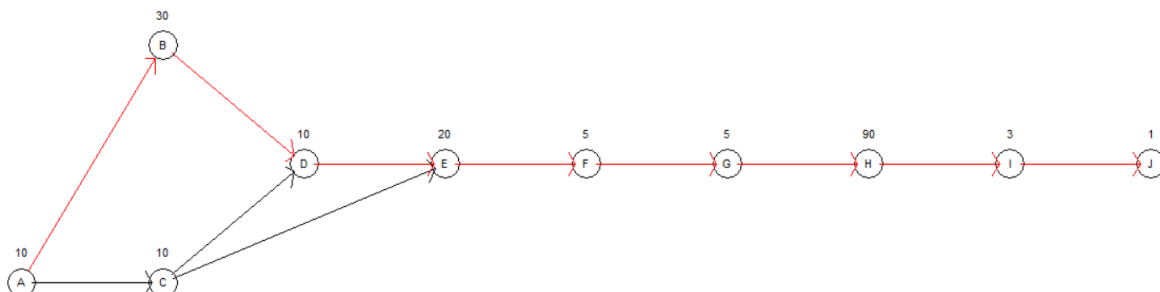
Tabulka 12 Harmonogram realizace

Činnost		Délka trvání (dny)
Výběr vhodných lokalit	A	10
Analýza potřeby kamerového bodu	B	30
Analýza možností zřízení v dané lokalitě	C	10
Administrativní zpracování	D	10
Rešerše vybavení a dodavatelů	E	20
Výběr vybavení a dodavatele	F	5
Uvaření smlouvy	G	5
Čekání na dodání	H	90
Realizace a montáž	I	3
Spuštění kamerového bodu	J	1
Celkem:		184

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Pokud by tyto činnosti byly v rámci projektu provedeny za sebou jednotlivě, dostaneme odhadovanou délku trvání projektu 184 dnů. Zkrácení doby trvání projektu lze ovšem dosáhnout prováděním některých činností zároveň. Zejména na začátku projektu lze některé činnosti provádět současně. Například analýzu potřeby kamerového bodu a analýzu možností zřízení v dané lokalitě lze provést zároveň. Při administrativním zpracování projektu lze již provádět rešerši vybavení a dodavatelů, kteří kamery a další potřebné součásti dodají. Další činnosti již ale musí vždy čekat na dokončení té předchozí. Nejdelší období si vyžádá čekání na samotné dodání, které je zde stanoveno na 90 dnů, tedy cca. 3 měsíce. Tato délka byla odhadnuta na základě dodacích lhůt u předchozích rozšíření MDKS. Pro zjištění celkové doby trvání projektu při souladu vybraných činností bude využita metoda kritické cesty CPM. Pro její výpočet byl použit software POMQM for Windows.

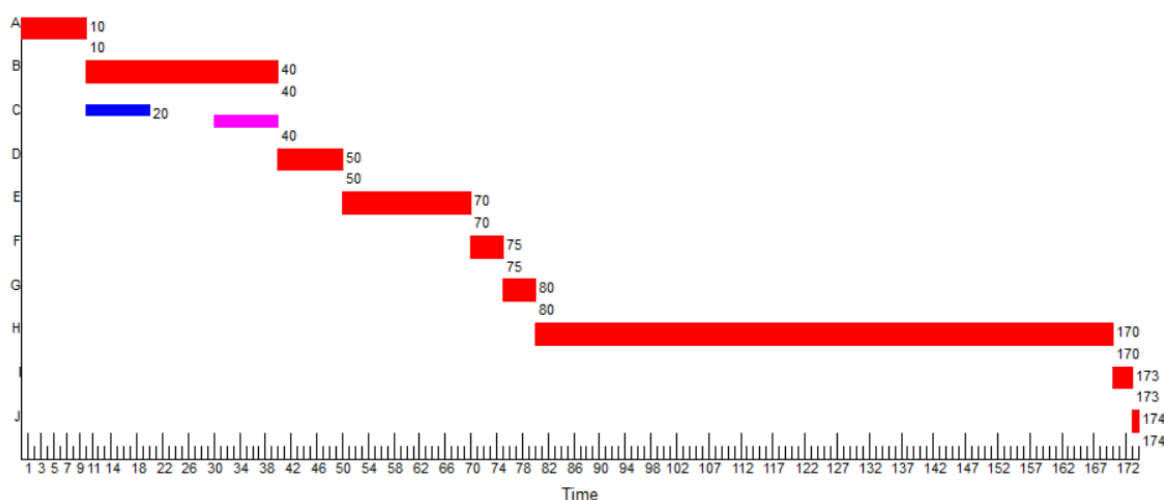
Činnosti byly označeny písmeny od A po J. Celkově tak lze projekt uskutečnit za 174 dnů a ušetřit tak až 10 dnů. Kritická cesta totiž nevede po činnosti C – analýze možnosti zřízení v dané lokalitě. Průběh kritické cesty je vyobrazen na následujícím obrázku. Hodnota nad kroužkem značí délku trvání ve dnech.

Obrázek 14 Metoda kritické cesty

(Zdroj: Vlastní zpracování v programu POMQM for Windows)

Další zobrazení průběhu jednotlivých činností nám může nabídnout Ganttův diagram, který je na následujícím obrázku.

Obrázek 15 Ganttův diagram

(Zdroj: Vlastní zpracování v programu POMQM for Windows)

V Ganttově diagramu jsou zaznačeny nejdříve možné a nejpozději možné začátky činností (ve dnech). U činnosti C označující právě analýzu možnosti zřízení v dané lokalitě je vidět časová úspora, neboť činnost C je překryta činností B – Analýza potřeby kamerového bodu ve zvolené lokalitě, a může být tedy provedena ihned po činnosti A – výběr vhodných lokalit, nebo až těsně před začátkem činnosti D – Administrativní zpracování projektu a jeho dokumentace.

Odhad délky trvání realizace projektu je tedy vypočítán na 174 dní. Lze ovšem předpokládat, že na projektu bude pracováno pouze v pracovní dny, uvažujeme tedy 174 pracovních dní. Pokud bychom tedy uvažovali začátek projektu na 1.7.2025, při vynechání víkendů a státních svátků se dostáváme k datu spuštění nových kamerových bodů 5.3.2026. Odhadovaná délka trvání realizace projektu je tedy zhruba 8 měsíců.

Po spuštění do provozu je potřeba ještě sledovat situaci a po delším časovém období vyhodnotit, zda projekt splnil očekávání a přispěl k eliminaci sociálně patologických jevů.

Vyhodnocení bude provedeno po roce na základě statistik městské policie. Při navýšení počtu kamerových bodů, lze očekávat nejen častější práci strážníků s kamerovým systémem, ale také například vyšší počet využití kamerových záznamů policisty PČR. Dalším ukazatelem bude počet hlášení na linku 156 z lokalit nově osazených kamerami. Při vědomí potenciálních pachatelů o monitoringu prostranství by mělo docházet k méně incidentům, čímž se přirozeně sníží i počet hlášení. Dalším ukazatelem přínosu projektu může být také pokles výjezdů hlídek strážníků do nově hlídaných lokalit. Cenné informace může přinést také šetření mezi občany o jejich pocitu bezpečnosti v lokalitě a jejich vnímání vlivu projektu na situaci se sociálně patologickými jevy. Další možností by bylo také porovnání výsledků pravidelně prováděného dotazníkového šetření mezi obyvateli města na téma bezpečnosti s výsledky průzkumů z předchozích let.

6.6 Analýza rizik

U návrhu nového projektu je důležité také předcházet možným problémům, které by mohli ohrozit jeho dokončení a úspěšnost. V této části tedy bude provedena analýza, která představí různá rizika, se kterými je třeba počítat při rozšiřování kamerového systému a zhodnotí pravděpodobnost jejich výskytu a míru dopadu v závislosti na tom, jak jsou tato rizika ošetřena. Hodnotící škála pro tuto analýzu je představena v tabulce níže.

Tabulka 13 Škála pravděpodobnosti a dopadu

Pravděpodobnost	Dopad
Velmi nízká	Nevýznamný
Nízká	Málo významný
Střední	Středně významný
Vysoká	Významný
Velmi vysoká	Velmi významný

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Následuje výčet rizik, na které je vhodné brát ohled při návrhu projektu.

Znemožnění umístění kamerového bodu ve vybrané lokalitě – Toto riziko značí, že existují problémy, ať už právní nebo technické, které by mohli znemožnit umístit novou kameru na vybraném místě. Může jít například o nesouhlas vlastníka nemovitosti s umístěním kamery na fasádě jeho domu nebo znemožnění napojit kamerový bod na stávající síť. V případě vlastnictví nemovitosti městem by měl být tento problém zcela eliminován. Takový případ je však pouze u jednoho kamerového bodu. Ze slov ředitele MP ovšem vyplývá, že šance na domluvu s vlastníky nemovitosti bývají vždy vysoké. Ohledně technických překážek lze počítat s plánovaným rozšiřováním optické sítě ve městě v horizontu 2 let. Pokud by i tak bylo nemožné zřídit statický kamerový bod. Lze zvážit alespoň dočasné umístění mobilní kamery.

Pravděpodobnost: nízká Dopad: velmi významný

Špatný výběr technického vybavení a zabezpečení projektu – v případě špatného výběru technického vybavení (kamer a doplňků), může dojít k nekompatibilitě se stávající sítí, zvýšeným nákladům na provoz apod. Právě důkladný výběr a provedení prací zkušenými odborníky ovšem dokáže toto riziko výrazně minimalizovat. Při výběru vybavení byly také zvoleny již používaná a osvědčená zařízení. Z toho důvodu je pravděpodobnost tohoto rizika velmi nízká. Kromě výběru vhodného vybavení je ale také nutné vybírat zkušeného a spolehlivého dodavatele, který zajistí včasné dodání a správnou instalaci.

Pravděpodobnost: velmi nízká Dopad: velmi významný

Nárůst ceny za zřízení kamerového bodu – Specifika jednotlivých kamerových bodů mohou značně navýšit náklady na zřízení. Může jít například o složitější napojení nebo vysokou

cenu pronájmu. Nepříjemným faktem v tomto ohledu zůstává také skutečnost, že v současnosti nelze čerpat dotace na rozšiřování kamerového systému. V roce 2025 ovšem městská policie disponuje částkou až 1 500 000 Kč, která se jeví jako dostatečná. Při příliš vysokých nákladech je poté ovšem nutné zvážit, jestli přínos kamerového bodu odpovídá výši nákladů. Pokud by došlo k nečekanému nárůstu cen zhotovení, bylo by nutné zvážit realizování všech navržených kamerových bodů v tomto projektu.

Pravděpodobnost: střední Dopad: středně významný

Zpožděné dodání vybavení dodavatelem a jeho montáž – Opožděné dodání a montáž kamerového bodu samozřejmě způsobí také opožděné zprovoznění kamerového stanoviště. Lze předpokládat, že takové zpoždění by vzniklo spíše na straně dodavatele, nikoliv městské policie a mohlo by být způsobeno například výpadky dodávek materiálu od výrobce nebo zahlcením dodavatele jinými zakázkami. I když se pravděpodobnost takového zpoždění nejeví jako vysoká, může nastat. Jednou z mála možností, jak takové riziko ošetřit je pečlivý výběr dodavatele, který má zkušenosti s takovými zakázkami a jde o stabilní společnost působící na trhu již déle. Další možností je ujednání penále ve smlouvě s dodavatelem, které zajistí větší motivaci dodavatele ke včasnému dodání. V rámci minulého rozšíření kamerového systému bylo nastaveno na 0,2 % celkové ceny zakázky za každý den prodlení. Následkem takové události by bylo prodloužení současného stavu, tedy existence lokality bez monitoringu a tím pádem přetrvávající větší pravděpodobnost výskytu sociálně patologických jevů a pocitově menší bezpečnost lokality. Sekundárně by taková situace zbytečně zatěžovala strážníky a přidávala jim práci.

Pravděpodobnost: nízká Dopad: málo významný

Odpor veřejnosti k umístění kamerového bodu – Strach veřejnosti z přílišného sledování kamerovým systémem lze do určité míry očekávat. Pozitivně v tomto směru ovšem vyznívají výsledky sociologického průzkumu uskutečněného v Prostějově v roce 2020, kdy 69 % obyvatel souhlasilo a dalších 21 % spíše souhlasilo s rozšiřováním MDKS v Prostějově a dále 65 % občanů souhlasilo a dalších 17 % spíše souhlasilo s rozšířením přímo v lokalitě, kde bydlí (Statutární město Prostějov, 2022). Díky tomu lze předpokládat velmi nízkou pravděpodobnost tohoto rizika.

Pravděpodobnost: velmi nízká Dopad: středně významný

Nedostatečné využití kamerového bodu – Toto riziko, kdy by nový kamerový bod nenašel dostatečné využití nebo by výrazněji nepřispěl k efektivitě MDKS by způsobilo špatné

využití peněz z nichž byl financován. Vzhledem k tomu, že se jedná o veřejné zdroje by byla taková skutečnost o to více nežádoucí. Pro eliminaci tohoto rizika proto byly kamerové body vybírány na základě statistik, které dokládají, které lokality si monitoring zaslouží nejvíce z důvodu vyššího počtu hlášení na linku MP, kde dochází nejčastěji k výskytu sociálně patologických jevů apod. Pokud by k nedostatečnému využití opravdu došlo, mohlo by to negativně ovlivnit obraz MDKS a MP v očích veřejnosti, případně ztížit financování dalších projektu MP.

Pravděpodobnost: nízká Dopad: významný

Minimální efekt na sociálně patologické jevy v lokalitě – Toto riziko navazuje na předchozí. I v případě, kdy by MP, PČR či jiné instituce využívali kamerový systém, může se stát, že výskyt sociálně patologických jevů bude stále stejný a neklesne. Pozitivem v takovém případě může být alespoň snazší objasnění přestupků a trestných činů. Může také dojít k nárůstu zaznamenaných prohřešků, což ovšem bude pro nový kamerový bod pozitivem, neboť lze předpokládat, že k nim docházelo i před jeho zřízením, jen o nich nebylo známo. Podobně jako u předchozího bodu by minimální efekt na sociálně patologické jevy v lokalitě zřízení kamerového bodu vyvolal pochyby o správnosti jeho zřízení a efektivním využití financí, ze kterých byl zaplacen. Pro minimalizaci tohoto rizika posloužil právě výběr lokalit na základě statistik a zkušeností MP.

Pravděpodobnost: nízká Dopad: významný

Špatné pokrytí problémové lokality – V rámci tohoto rizika, je nutné počítat s tím, že vzhledem k rozsáhlému území některých lokalit a složitému reliéfu města obsahujícím vysoké domy, stromy a různá zákoutí nelze vždy kamerovým systémem obsáhnout velká území. Výhodou použitých kamer je ovšem jejich 360° možnost otočení, čímž nabízí operátorovi na dálku zkontrolovat například ulici v obou směrech, dále také možnost přiblížení pro zobrazení detailů. Kamery jsou téměř vždy umístěny ve výšce pro větší rozhled například i přes zaparkované automobily a jsou umístěny na budovy s dobrým rozhledem do lokality. I když kamery kvůli omezenému dosahu nepořídí záznam události, mohou alespoň zachytit průchod pachatele, což usnadní jeho dohledání. V tomto ohledu jsou nápomocné i softwary používané městskou policií, které umí vyhledávat osoby například podle barvy oblečení.

Pravděpodobnost: velmi nízká Dopad: středně významný

Poškození kamerového bodu – Body MDKS se mohou přirozeně stát cílem útoku vandalů. Ačkoliv bývají často umístěny ve větší výšce mimo přímý dosah, nacházejí vandalové různé způsoby, jak je poškodit. Motivací k takovému činu může být například snaha znemožnit získat důkazní materiál k prohřeškům, může jít také o projev odporu k policii nebo monitoringu veřejných prostranství. Pro eliminaci takového rizika je právě nutné volit odolné materiály a komponenty. Ty mají své opodstatnění i v případě rizika poškození vlivem povětrnostních podmínek. Ačkoliv Prostějov se nenachází v oblasti výskytu extrémního počasí, dochází zde samozřejmě ke klasickým jevům jako mráz, letní horka, bouřky, vítr. Kamerový bod tedy musí být schopen to vše přestát, a i během výkyvů počasí pořizovat záznam. K tomu musí být kamerový bod náležitě spravován a servisován. Je také nutné dbát na životnost použitých komponentů.

Pravděpodobnost: velmi nízká Dopad: významný

Nesoulad s rozvojem města – Toto riziko by mohlo zapříčinit překážku pro kamerový bod a jeho fungování v krátké době po jeho zřízení. Mohlo by jít například o výstavbu nových budov nebo výsadbu zeleně, která by omezila rozhledové podmínky kamerového bodu a výrazně by tak snížila jeho efektivitu. Dalším příkladem takové situace by byla například demolice budovy, na niž byl kamerový bod instalován, což by nutně vedlo k jeho zrušení a nutnosti jej přemístit na jiné vhodné místo. Toto riziko lze vhodně ošetřit právě při analýze vhodné lokality, kdy lze postupovat v souladu například s územním plánem a dalšími strategickými dokumenty. Dále také lze konzultovat tuto záležitost s odpovědnými úředníky magistrátu, respektive majiteli nemovitosti. Díky tomu se pravděpodobnost takové situace jeví jako velmi nízká.

Pravděpodobnost: velmi nízká Dopad: velmi významný

Tento výčet rizik je pro lepší přehlednost zpracován do následující tabulky představující matici rizik.

Tabulka 14 Matice rizik

Dopad	Nevýznamný					
	Málo významný				Zpožděné dodání	
	Středně významný			Nárůst ceny		Odpor veřejnosti Špatné pokrytí problémové lokality
	Významný				Nedostatečné využití Minimální efekt	Poškození
	Velmi významný				Znemožnění umístění	Špatný výběr vybavení Nesoulad s rozvojem města
		Velmi vysoká	Vysoká	Střední	Nízká	Velmi nízká
	Pravděpodobnost					

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Díky rozmístění rizik v matici, která je zvýrazněna barvami vidíme, že žádné z rizik se nedostalo do červené zóny, která značí rizika, jimž je nutné se vyhnout. Šestici rizik nacházejících se ve žluté zóně, která značí další práci s riziky lze řešit právě důkladným výběrem, prací se statistikami a vycházení z dlouholetých zkušeností provozování MKDS. Je také vhodné sledovat nové trendy, které se objevují zejména v oblasti technologií a mohou napomoci se snížením některých rizik. Čtveřice rizik nacházejících se v zelené zóně není

potřeba věnovat větší pozornost, neboť kombinace pravděpodobnosti a dopadu nevyžaduje další ošetření rizika.

Pro kamerový systém je nutné uvažovat samozřejmě i další rizika jako kybernetický útok nebo výpadek sítě. Tato rizika jsou však již ošetřena v rámci celého, již provozovaného systému. Pro centrální pult například existuje záložní zdroj, který v případě nouze slouží celé služebně městské policie.

6.7 Souhrn a zhodnocení projektu

Projekt na rozšíření městského dohlížecího kamerového systému sestává z 5 nových kamerových stanišť rozmístěných ve vybraných, rizikových lokalitách ve městě Prostějov. Návrh vybavení vychází z již vyzkoušených komponentů, které jsou kompatibilní se stávajícím systémem. Financování projektu je zajištěno již vyčleněnou částkou v rozpočtu MP na rok 2025. Byly představeny silné a slabé stránky a příležitosti a hrozby, které projekt obsahuje. Vybrané lokality a jejich specifika byly konzultovány s ředitelem MP a jsou v souladu se záměry rozšiřování MDKS do budoucnosti. Doba vyhotovení projektu byla odhadnuta na přibližně 7 měsíců. Rizika ohrožující tento projekt byla definována a byly představeny opatření, která je mají za cíl eliminovat.

Výše představený projekt může značně přispět ke snížení výskytu sociálně patologických jevů a kriminality na území města Prostějov. Jeho největším přínosem by měla být větší úspěšnost při odhalování takových jevů, což má za následek vícero pozitiv. Primárně tak lze lépe docílit řešení daného jevu. Například dopadením pachatele trestného činu. Dále působí jako preventivní opatření a odrazuje potenciální pachatele od spáchání deliktu. V návaznosti na to vytváří mezi občany města větší pocit bezpečí s vědomím, že jim městská policie a další orgány mohou snáze pomoci v nepříjemných situacích. V poslední řadě může posloužit také při pátrání po pachatelích trestných činů na útěku, či pátrání po zmizelých osobách nebo ukradených automobilech, jízdních kolech a dalších věcech.

Celý MDKS tak nabízí mnoho výhod a je ve veřejném zájmu jej i nadále rozšiřovat do vybraných lokalit. Vyhodnocení úspěšnosti projektu lze provést postupně po zavedení ze statistik a práce strážníků a policistů, kteří budou kamery využívat na dennodenní bázi. Hodnotícími kritérii může být počet oznámení na linku 156 nebo 158. Dále hodnocení strážníků, kteří dlouhodobě monitorují problémové lokality a dokážou vyhodnotit úbytek sociálně patologických jevů. Další možností může být anketa mezi občany a jejich hodnocení přínosu rozšíření kamerového systému. Již v minulých letech obyvatelé

Prostějova z většiny hodnotili kamerový systém kladně a upřednostňovali jeho rozšiřování do dalších míst.

Při kladném vyhodnocení projektu lze výhledově uvažovat o dalším rozšiřování. Na území města zůstává mnoho dalších lokalit, ve kterých by bylo rozmístění kamerového systému přínosem.

ZÁVĚR

Tato práce si kladla za cíl navrhnout projekt, který by byl přínosem pro město Prostějov v rámci boje proti sociálně patologickým jevům. Tohoto hlavního cíle bylo dosaženo v návrhové části, která podrobně představila řešení v podobě rozšíření stávajícího městského dohlížecího kamerového systému o 5 nových kamerových bodů ve vybraných lokalitách. Tyto lokality byly vybrány na základě důkladné analýzy, která představila město Prostějov právě z pohledu výskytu a četnosti sociálně patologických jevů, zejména kriminality. Dále byly představeny také instituce a orgány, které se problematikou zabývají dlouhodobě. Touto analýzou tak byl splněn dílčí cíl získání přehledu o situaci ve městě.

Navrhované řešení rozšíření MDKS bylo vytvořeno v souladu se stávajícím systémem městské policie a je tak snáze uskutečnitelné, neboť mnoho základních prvků potřebné pro fungování kamerového systému jako například centrální pult, jsou již dlouhodobě instalovány a nemusely tak být součástí návrhu. Rozšíření o nové kamerové stanoviště bylo koncipováno tak, aby rozšířilo možnosti operátorů městské policie monitorovat veřejná prostranství a tím působilo na bezpečnost ve městě. Monitoring veřejných prostranství s možností záznamu a vyhledávání odradí potenciální pachatele od sociálně patologických jevů, čímž sníží jejich výskyt, dále umožňují městské policii a policii ČR snadnější vypátrání pachatele a dokazování jejich jednání. V neposlední řadě přítomnost kamer vyvolává v občanech větší pocit bezpečí a tím zvyšuje kvalitu života v lokalitě a městě jako celku.

Navržené řešení má dlouhodobý charakter a mělo by sloužit obyvatelům několik dalších let. Možností je samozřejmě další rozšiřování MDKS do postižených lokalit. Při vytváření sítě kamer je ovšem nutné zohlednit zákony a postupovat citlivě, tak aby se systém nestal pro občany nepříjemným, pověstným velkým bratrem.

Tento projekt samozřejmě nemůže docílit úplného potlačení sociálně patologických jevů. Takového stavu pravděpodobně nelze dosáhnout nikdy, nicméně může alespoň napomoci minimalizovat jejich výskyt případně škody jimi napáchané. Může tak přispět alespoň částečně ke zdravější společnosti ve městě Prostějov.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ANDERSON, Tammy L. (ed.), 2014. *Understanding deviance: connecting classical and contemporary perspectives*. Contemporary sociological perspectives. New York: Routledge, Taylor & Francis Group. ISBN 9780415642606.

AZYLOVÉ CENTRUM PROSTĚJOV, 2025. *Azylové centrum*. [online]. [cit. 2025-03-03]. Dostupné z: <https://www.azylcentrum.cz/onas/>

BĚLÍK, Václav; SVOBODA HOFERKOVÁ, Stanislava a KRAUS, Blahoslav, 2017. *Slovník sociální patologie*. Pedagogika. Praha: Grada. ISBN

BĚLÍK, Václav; SVOBODA HOFERKOVÁ, Stanislava; KRAUS, Blahoslav; ANTL, Miroslav a HERYNKOVÁ, Marie, 2022. *Sociální patologie – vybraná ohrožení pedagogů*. Červený Kostelec: Pavel Mervart. ISBN 978-80-7465-534-0.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2025. [online]. Praha Český statistický úřad. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/>

ČLOVĚK V TÍSNI, 2025. *Naše služby poskytované na Prostějovsku*. [online]. [cit. 2025-23-03]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/prostejovsko-4154gp>

DIANIŠKA, Gustáv; STRÉMY, Tomáš a VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Kriminológia*. 4. aktualizované a doplnené vydanie. Slovenské učebnice. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. ISBN 978-80-7380-891-4.

FENNELLY, Lawrence J., 2017. *Effective physical security*. Fifth edition. Amsterdam: Elsevier, BH. ISBN 9780128044629.

FIRSTOVÁ, Jana, 2014. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 9788073805210.

FIRSTOVÁ, Jana a ZÁMEK, David, 2021. *Prevence kriminality – nedílná součást systému vnitřní bezpečnosti*. Právní monografie. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7676-057-8.

FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří, 2014. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Psyché. Praha: Grada. ISBN 9788024750460.

FORSYTH, Craig J. a Heith Copes, 2014, *Encyclopedia of Social Deviance*. First edition. Los Angeles: Sage Publications, 864. s. ISBN 978-1-4833-4046-3 Dostupné z:

https://books.google.cz/books/about/Encyclopedia_of_Social_Deviance.html?id=P9F1AwAAQBAJ&redir_esc=y

GŘIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav a ZOUBKOVÁ, Ivana, 2019. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-554-5.

HANUŠKA, Zdeněk; ADAMEC, Vilém; ŠENOVSKÝ, Michail a BREJZOVÁ, Iva, 2022. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vydání. SPBI Spektrum. Červená řada. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-262-7.

HOGG, Michael A. a VAUGHAN, Graham M., 2014. *Social psychology*. Seventh edition. Harlow: Pearson. ISBN 9780273764595.

JELÍNEK, Jiří, 2021. *Kriminologie*. Teoretik. Praha: Leges. ISBN 978-80-7502-499-2.

KLIMENT, Pavel a DOČEKAL, Vít, 2016. *Pohled na bezdomovství v České republice*. Monografie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 9788024450070.

KŘÍHA, Josef; FELCAN, Miroslav a METEŇKO, Jozef, 2022. *Problémové konotace odhalování, dokumentování, dokazování a prevence kriminality či jiné protispolečenské činnosti (recentní diskurs II)*. Studia. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú. ISBN 978-80-7556-105-3.

LIPOVSKÁ, Hana, 2017. *Moderní ekonomie: Jednoduše o všem, co byste měli vědět*. Grada. ISBN 978-80-271-0120-7. Dostupné také z: <https://www.bookport.cz/AccountSaml/SignIn/?idp=https://shibboleth.utb.cz/idp/shibboleth&returnUrl=/kniha/moderni-ekonomie-3029/>.

MAHDALÍČKOVÁ, Jana, 2014. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer. ISBN 9788074785894.

MAPY.CZ. Online. Seznam.cz, 2025. Dostupné z: <https://mapy.cz/turisticka?x=17.1116167&y=49.4709523&z=14>, [citováno 2025-04-03].

MARTÍNEK, Zdeněk, 2015. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Pedagogika. Praha: Grada. ISBN 9788024753096.

MĚSTSKÁ POLICIE PROSTĚJOV, 2025. *Zpráva o činnosti MPPV*, [online]. [cit. 2025-03-03]. Dostupné z: <https://www.prostejov.eu/cs/samosprava/mestska-police/rocnizpravy-o-cinnosti-mestske-police-prostejov/>

- PODANÉ RUCE, 2025. *Kontaktní centrum v Prostějově*. [online]. [cit. 2025-03-03]. Dostupné z: <https://podaneruce.cz/centra-sluzby/kontakti-centrum-v-prostejove/>
- POLÁK, Peter a TITLOVÁ, Marcela, 2018. *Kompendium kriminologie*. Bratislava: Wolters Kluwer. ISBN 9788081688478.
- POLICIE ČR, 2025. *Mapy kriminality*. [online]. Dostupné z: <https://kriminalita.policie.gov.cz/>
- POLICIE ČR, 2025. *Policie České republiky – Policie České republiky* [online]. [cit. 2025-02-24]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>
- SAFERSTEIN, Richard, c2015. *Criminalistics: an introduction to forensic science. Ed. eleventh, Global ed. Harlow: Pearson Education*. ISBN 9781292062020.
- STAŇKOVÁ, Lenka; ŠČERBA, Filip a VICHLENDÁ, Milan, 2014. *Násilná kriminalita. Teoretik*. Praha: Leges. ISBN 9788075020697.
- STATUTÁRNÍ MĚSTO PROSTĚJOV, 2025. *Městský kamerový dohlížecí systém, pořizování zvukových, obrazových a jiných záznamů* [online]. [cit. 2025-02-17]. Dostupné z: <https://www.prostejov.eu/cs/samosprava/mestska-policie/o-mestske-policii-prostejov/mestsky-kamerovy-dohlizeci-system-porizovani-zvukovych-obrazovych-a-jinych-zaznamu.html>.
- STATUTÁRNÍ MĚSTO PROSTĚJOV, 2014. *Nezaměstnanost v Olomouckém kraji* [online]. [cit. 2025-02-24]. Dostupné z: <https://www.prostejov.eu/cs/aktuality-archiv/nezamestnanost-v-olomouckem-kraji.html>
- STATUTÁRNÍ MĚSTO PROSTĚJOV, 2022. *Plán prevence kriminality ve městě Prostějově na léta, 2022-2025* [online]. Prostějov: Statutární město Prostějov, ©2022 [cit. 2025-03-03]. Dostupné z: <https://www.prostejov.eu/cs/obcan/bezpecnost/prevence-kriminality/dokumenty.html>
- SVATOŠ, Roman, 2016. *Prevence kriminality*. Druhé aktualizované vydání. Studia. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú. ISBN 9788075560094.
- ŠEBESTÍK, Libor, 2016. *25 let Městské policie Prostějov*. Statutární město Prostějov. Prostějov. ISBN 978-80-7326-274-7.

URBAN, Lukáš, 2024. *Sociální deviace: stav, trendy a souvislosti*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-962-1.

VÁNĚ, Jan a KALVAS, František, 2021. *Homelessness: probes to excluded environments*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni. ISBN 978-80-261-0849-8.

VAŠÁT, Petr, 2021. *Na jedné lodi: globalizace a bezdomovectví v českém městě*. Společnost. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-3200-3.

ČESKO, 2016. *Zákon č. 134/2016 sb. O zadávání veřejných zakázek*. In: e-sbírka [online]. [cit. 2025-11-03]. Dostupné z: <https://www.e-sbirka.cz/sb/2016/134?zalozka=text>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Vývoj počtu obyvatel ve městě Prostějov	41
Obrázek 2 Počet podnapilých osob odvezených do záchytné stanice	54
Obrázek 3 Počet volání na linku MP	57
Obrázek 4 Mapa kriminality v Prostějově	60
Obrázek 5 Mapa krádeží a krádeží vloupáním v roce 2024	61
Obrázek 6 Mapa násilné kriminality v roce 2024	62
Obrázek 7 Mapa trestných činů toxikomanie v roce 2024	62
Obrázek 8 Rozmístění MKDS v Prostějově	64
Obrázek 9 Poloha náměstí Spojenců	69
Obrázek 10 Poloha autobusového nádraží	70
Obrázek 11 Poloha ulice Šárka	71
Obrázek 12 Husovo náměstí	72
Obrázek 13 Umístění kamerového bodu v lokalitě Čechovice	73
Obrázek 14 Metoda kritické cesty	77
Obrázek 15 Ganttův diagram	77

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Sociodemografické vlastnosti obyvatel města Prostějova (2021)	42
Tabulka 2 Domácnosti (2021).....	43
Tabulka 3 Ekonomická aktivita obyvatel města Prostějov (2021)	44
Tabulka 4 Počet přečinů a zločinů na území ÚO Prostějov ve vybraných letech	51
Tabulka 5 Přestupky v letech 2018 až 2024 na území města Prostějov	52
Tabulka 6 Četnost jednotlivých druhů přestupků v letech 2019 až 2024	52
Tabulka 7 Způsob řešení přestupků	55
Tabulka 8 Vybrané částky na pokutách v tis. Kč.....	56
Tabulka 9 Statistika využití MDKS MP Prostějov	66
Tabulka 10 SWOT analýza	67
Tabulka 11 Kalkulace nákladů na 1 kamerový bod	75
Tabulka 12 Harmonogram realizace	76
Tabulka 13 Škála pravděpodobnosti a dopadu	79
Tabulka 14 Matice rizik	83

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

IZS – Integrovaný záchranný systém

MDKS – Městský dohlížecí kamerový systém

MP – Městská policie

PČR – Policie České republiky